

Valtioneuvoston päätös

alueista, joiden osalta korkein hallinto-oikeus on palauttanut valtioneuvoston 20.8.1998 tekemän päätöksen Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkoston Suomen ehdotuksesta uudelleen käsiteltäväksi

Annettu Helsingissä 22 päivänä tammikuuta 2004

1. Yleistä

1.1. Valtioneuvoston aikaisemmat päätökset

Valtioneuvosto teki 20.8.1998 päätöksen Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkoston Suomen ehdotuksen hyväksymisestä. Natura 2000 -verkosto on Euroopan yhteisön kattava ekologinen verkosto, joka koostuu jäsenvaltioiden siihen ilmoittamista luonnonvaraisten lintujen suojelusta annetun neuvoston direktiivin (79/409/ETY, jäljempänä lintudirektiivi) mukaisista erityis-suojelualueista (SPA) ja luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasvillisuuden suojelusta annetun neuvoston direktiivin (92/43/ETY, jäljempänä luontodirektiivi) tarkoittamista erityisten suojelutoimien alueista (SAC). Jäsenvaltiot muodostavat SAC -alueet alueista, jotka Euroopan yhteisön komissio on hyväksynyt yhteisön tärkeinä pitämistä alueiksi (SCI) jäsenvaltioiden ehdotusten pohjalta.

Valtioneuvosto päätti 20.8.1998:

- 1) ilmoittaa Euroopan yhteisön komissiolle päätöksessä luetellut lintudirektiivin mukaiset 439 erityistä suojelualuetta (SPA -alueet) sekä
- 2) ehdottaa Euroopan yhteisön komissiolle päätöksessä luetellut 1325 aluetta luontodirektiivin mukaisiksi yhteisön tärkeinä pitämiksi alueiksi (SCI -alueet).

SPA -alueiden kokonaispinta-ala on noin 2,81 miljoonaa hehtaaria ja SCI -alueiden kokonaispinta-ala on noin 4,71 miljoonaa hehtaaria. Osalla alueista SPA - ja SCI -luokitukset ovat kokonaan tai osittain päällekkäiset.

Espoon kaupungin alueella olevia ehdotettuja Natura 2000 -alueita ei asianosaisten kuulemisessa havaittujen puutteiden vuoksi otettu 20.8.1998 tehtyyn valtioneuvoston päätökseen, vaan niiden osalta päätös ehdotuksen hyväksymisestä siirtyi myöhempään ajankohtaan. Tähän liittyen valtioneuvosto päätti 25.3.1999 täydentää 20.8.1998 hyväksyttyä Suomen ehdotusta:

- 1) ilmoittamalla Euroopan yhteisön komissiolle päätöksestä tarkemmin ilmenevän yhden kokonaan uuden erityisen suojelualan (SPA -alueen),
- 2) ehdottamalla Euroopan yhteisön komissiolle päätöksestä tarkemmin ilmenevän yhden alueen luontodirektiivin mukaiseksi yhteisön tärkeänä pitämäksi alueeksi (SCI -alue) sekä
- 3) täydentämällä kolmea valtioneuvoston 20.8.1998 Euroopan yhteisön komissiolle yhteisön tärkeinä pitämiksi SCI -alueiksi ehdottamaa aluetta siten, että niitä laajennetaan käsittämään myös Espoon kaupungissa olevia alueita.

Euroopan yhteisön komissio on pyytänyt (10.5.1999 ja 3.6.1999) luonnonmaantieteellisten arviointiseminaarien johtopäätösten perusteella Suomea täydentämään verkostoehdotustaan sen

varmistamiseksi, että eräiden luontotyyppien ja lajien elinympäristöt ovat riittävästi edustettuina verkostossa. Valtioneuvosto päätti 8.5.2002 täydentää aiemmin hyväksytyjä ehdotuksia:

- 1) ehdottamalla Euroopan yhteisön komissiolle päätöksessä luetellut 264 aluetta luontodirektiivin mukaisiksi yhteisön tärkeinä pitämiksi alueiksi (SCI-alueet),
- 2) laajentamalla 33 valtioneuvoston 20.8.1998 Euroopan yhteisön komissiolle yhteisön tärkeinä pitämiksi SCI-alueiksi ehdottamaa aluetta,
- 3) ilmoittamalla yhdeksän edellisessä kohdassa tarkoitettua SCI-alueen laajennusta myös lintudirektiivin mukaisten erityissuojelualueiden, eli SPA-alueiden laajennuksina,
- 4) täydentämällä 190 valtioneuvoston 20.8.1998 Euroopan yhteisön komissiolle yhteisön tärkeinä pitämiksi SCI-alueiksi ehdottaman alueen luontotyyppejä ja lajeja koskevia tietoja, sekä
- 5) ratkaisemalla asian uudelleen kuuden alueen osalta korkeimman hallinto-oikeuden palautettua valtioneuvoston 20.8.1998 tekemän päätöksen valitusten johdosta kyseisten kohteiden osalta uudelleen käsiteltäväksi.

1.2. Korkeimman hallinto-oikeuden valtioneuvostolle uudelleen käsiteltäväksi palauttatut kohteet

Korkein hallinto-oikeus on vuonna 2000 antamallaan päätöksillä ratkaissut valtioneuvoston 20.8.1998 ja 25.3.1999 tekemistä päätöksistä tehdyt valitukset. Tiettyjen alueiden osalta valtioneuvoston päätös on katsottu korkeimmassa hallinto-oikeudessa lainvastaiseksi. Yhden alueen osalta on katsottu, että päätöksessä ei ole esitetty riittävää selvitystä sen lainmukaisuuden arvioimiseksi. Korkein hallinto-oikeus palautti näillä perusteilla kaikkiaan 42 kohdetta valtioneuvostolle uudelleen käsiteltäväksi. Kuusi uudelleen käsiteltävää kohdetta on ratkaistu uudelleen 8.5.2002 valtioneuvoston tekemällä päätöksellä. Tällä päätöksellä ratkaistaan muut uudelleen käsiteltävänä olevat kohteet, eli yhteensä 36 kohdetta.

Uudelleen käsiteltävissä asioissa on 28 alueen osalta kyse valtioneuvoston 20.8.1998 tekemään päätökseen sisältyneiden alueiden tai niiden osien lainmukaisuuden tarkistamisesta.

Viiden alueen osalta korkein hallinto-oikeus on katsonut valtioneuvoston 20.8.1998 tekemän päätöksen mukaiset alueiden rajaukset lainvastaisiksi sen vuoksi, että alueista on jäänyt puuttumaan Natura 2000 -verkoston valintaperusteiden kannalta merkityksellisiä osia. Kyseisten alueiden rajaukset eivät ole perustuneet luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen luonnollisiin rajoihin.

Kahden alueen osalta korkein hallinto-oikeus on katsonut ottaen huomioon alueiden luontoarvoista käytettävissä oleva selvitys ja jäsenvaltion harkintavallan perustuminen lintu- ja luonnontieteellisiin seikkoihin, että alueiden pois jättäminen ei ole ollut lainmukaista valitusprosessissa esiin tulleilla perusteilla.

Yhden alueen, Kemihaaran soiden, osalta kysymys on siitä, että korkein hallinto-oikeus on katsonut ottaen huomioon valitusten käsittelyssä kohteen luontoarvoista saadut tiedot sekä jäsenvaltion harkintavallan perustuminen lintu- ja luonnontieteellisiin seikkoihin, että kyseisestä alueesta ei ole riittävästi selvitystä päätöksen lainmukaisuuden arvioimiseksi. Kyseinen alue oli sisältynyt valmisteltavana olleeseen verkostoehdotukseen SCI- ja SPA-kohteena ja tuossa vaiheessa alueen on katsottu täyttävän luontodirektiivin tarkoittamaan kansalliseen luetteloon otettavalle ja yhteisön tärkeänä pitämäksi alueeksi ehdotettavalle kohteelle asetettavat vaatimukset. Korkein hallinto-oikeus on myös todennut asiakirjoissa olevan selvitystä, joka viittaa kyseisen alueen huomattavaan merkitykseen lintudirektiivin liitteessä I mainittujen lajien

elinympäristönä. Valtioneuvoston 20.8.1998 tekemästä päätöksestä ei ilmene perusteita sille, minkä vuoksi kohde ei ole mukana päätökseen sisällytetyissä alueissa.

2. Asian valmistelu

Ympäristöministeriö on yhteistyössä Suomen ympäristökeskuksen, Metsähallituksen ja alueellisten ympäristökeskusten kanssa arvioinut uudelleen kyseisten alueiden valintaperusteiden lainmukaisuuden. Verkostoon 20.8.1998 tehdyssä valtioneuvoston päätöksessä sisällytetyn 28 alueen osalta selvitysten perusteella katsottiin, että 19 alueen rajauksia on tarpeen supistaa ja yksi alue poistaa kokonaan. Kahdeksan alueen rajaukset katsottiin perustelluiksi säilyttää aikaisemman päätöksen mukaisena ja tarkistaa alueita koskevia tietoja. Viiden alueen rajauksia oli tarpeellista laajentaa ja kolme aluetta lisätä Suomen ilmoitukseen ja ehdotukseen Natura 2000 -verkostoon liitettävistä alueista. Laajennus- ja lisäystarpeet seuraavat alueiden luonnonarvoista ja yhteisöoikeuteen perustuvista lintu- ja luonnontieteellisistä alueiden valinta- ja raajausperiaatteista.

Ympäristöministeriö on valmistellut edellä mainitun aineiston perusteella ehdotuksen asianosaisten kuulemista ja lausuntojen pyytämistä varten. Valmistelua on kuulemisaineiston valmisteluvaiheessa ohjannut hallitusryhmien edustajista koottu ja ympäristöministeriön puheenjohtajalla toiminut kuusijäseninen Natura 2000 -ministerityöryhmä. Ehdotus Natura 2000 -verkon täydentämiseksi on ollut luonnonsuojelulain 64 §:n 2 momentin edellyttämällä tavalla asianosaisten kuulemista varten yleisesti nähtävillä 15.4.-15.5.2003 välisenä aikana, Euroopan kunnassa nähtävillä oloaika jatkui kuitenkin 26.5.2003 saakka. Samanaikaisesti ehdotuksesta on luonnonsuojeluasetuksen 5 §:n säännös huomioon ottaen pyydetty lausuntoja asianomaisilta tahoilta. Asiasta on myös luonnonsuojelulain 8 §:n 2 momentista ilmenevän periaatteen mukaisesti tiedotettu sillä tavoin, että on luotu edellytykset asiasta käytävälle julkiselle keskustelulle. Muistutuksia ehdotuksesta jätettiin yhteensä 153 ja lausuntoja annettiin yhteensä 73 kappaletta.

Nähtävillä olleen ympäristöministeriön ehdotuksen mukaan rajausten tarkistukset merkitsivät yhteensä noin 2300 hehtaarin supistusta Natura 2000 -verkostoon. Alueiden laajennukset ja alueiden lisäykset käsittivät puolestaan noin 26 000 hehtaaria.

Ympäristöministeriö on käsitellyt muistutukset ja lausunnot ympäristökeskusten valmistelun pohjalta. Lausuntojen ja muistutusten johdosta on nähtävillä olleeseen ehdotukseen tehty eräitä muutoksia ja tarkistuksia. Uuden hallituksen tultua muodostetuksi tarkistettu ehdotus on käsitelty uudessa kolmijäsenisessä Natura 2000 -ministerityöryhmässä. Muistutuksen tehneille toimitetaan päätökseen perustuvat kirjalliset vastineet.

Muistutusten ja lausuntojen käsittelyn yhteydessä esiin tulleiden seikkojen perusteella on yhdistäen alueen pinta-alaa supistettu vielä yhteensä noin 77 hehtaarilla. Päätökseen liittyy yhteenvetotaulukko muistutuksista, jossa mainitaan ne alueet, joihin muistutuksia kohdistuu. Taulukosta käy myös ilmi, onko esitykseen tehty näiden johdosta tarkistuksia.

3. Natura 2000 -verkon laajuus

Tähän päätökseen sisältyy yhteensä kolme uutta aluetta ja viisi jo aiemmin päätetyn alueen laajennusta. Uusien alueiden ja laajennusten kokonaispinta-ala on yhteensä noin 25 900 heh-

taaria. Päätös sisältää yhden valtioneuvoston 20.8.1998 päätökseen sisältyneen alueen poistamisen verkostosta ja 21 alueen supistamisen yhteensä noin 2390 hehtaarilla.

Suomen ehdotukseen ja ilmoitukseen Natura 2000 -verkostoksi kuuluu tämän päätöksen jälkeen yhteensä 1806 aluetta, joista 1719 aluetta on Manner-Suomessa ja 87 aluetta Ahvenanmaan maakunnassa. Alueiden yhteispinta-ala on noin 4,90 miljoonaa hehtaaria. Lintudirektiivin mukaisia SPA-alueita on yhteensä 453. Näiden pinta-ala on noin 2,87 miljoonaa hehtaaria. Luontodirektiivin edellyttämiä SCI -alueita on 1667, pinta-alaltaan noin 4,77 miljoonaa hehtaaria. Osalla alueista SPA- ja SCI-merkinnät ovat kokonaan tai osittain päällekkäiset.

4. Natura 2000 -verkoston oikeusvaikutukset

Kun valtioneuvosto on hyväksynyt Suomen ehdotuksen Natura 2000 -verkostoon täydennettäviksi alueiksi, tulevat alueilla voimaan luonnonsuojelulain (myöhemmin LsL) 10 luvun säännökset. Mikäli tietty hanke tai suunnitelma joko yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman tai verkoston sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon, on hankkeen toteuttajan arvioitava vaikutukset riippumatta siitä, onko hanke tai suunnitelma luvanvarainen (LsL 65 §). Viranomainen ei saa myöntää lupaa eikä hyväksyä suunnitelmaa, jos vaikutusten arviointi- ja lausuntomenettely osoittaa hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon (LsL 66 §). Tarkastelu on tehtävä niiden luontotyyppien ja lajien kannalta, joiden vuoksi alue on otettu Natura 2000 -verkostoon, ja jotka on ilmoitettu kunkin alueen Natura 2000 -tietolomakkeella. Suojelutoimenpiteet rajoittavat siten vain sellaisia hankkeita, jotka merkittävästi heikentäisivät alueella olevia yhteisön tärkeinä pitämiä luontotyypejä tai lajien elinympäristöjä. Näin ollen Natura 2000 -alueiden suojelutavoitteiden saavuttaminen ei aina edellytä luonnonsuojelualueen perustamista eikä muutoinkaan koko aluetta koskevaa suojelua.

Kielto myöntää lupaa hankkeeseen tai vahvistaa suunnitelmaa, joka arvioinnin perusteella merkittävästi heikentää Natura 2000 -alueen luonnonarvoja, ei ole ehdoton. Valtioneuvosto voi päättää, että hanke tai suunnitelma on toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavasta syystä eikä vaihtoehtoista ratkaisua ole (LsL 66 §). Tässä yhteydessä otetaan luontodirektiivin mukaisesti huomioon taloudelliset ja sosiaaliset seikat sekä alueelliset ja paikalliset erityispiirteet. Mikäli hankkeen tai suunnitelman vaikutukset kohdistuvat alueeseen tai sen osaan, jolla on luontodirektiivin liitteessä I tarkoitettu ensisijaisesti suojeltava luontotyyppi tai direktiivin liitteessä II tarkoitettuna ensisijaisesti suojeltavan lajin elinympäristö, on lisäedellytyksenä, että hankkeella tai suunnitelmalla on terveyteen, yleiseen turvallisuuteen tai ympäristölle muualla koitaviin erittäin merkittäviin suotuisiin vaikutuksiin liittyvä syy. Myös muu erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottava syy oikeuttaa hankkeen tai suunnitelman hyväksymiseen tällaisella alueella. Se edellyttää komission lausuntoa asiasta.

Natura 2000 -verkoston suojelutavoitteiden saavuttaminen saattaa aiheuttaa rajoituksia myös verkostoon otetun alueen ulkopuolella. Tästä johtuen edellä esitetty maankäytön muutoksen arviointi ja lupaharkinta koskee myös verkoston ulkopuolisia hankkeita ja suunnitelmia, mikäli ne todennäköisesti merkittävästi heikentävät niitä luonnonarvoja, joiden perusteella alue on otettu Natura 2000 -verkostoon.

Pääsääntöisesti Natura 2000 -verkostoa koskevat säännökset eivät rajoita yksityisen henkilön tavanomaiseen maankäyttöön liittyviä toimenpiteitä, ellei kyseessä ole tavanomaista laajempi

tai merkityksellisempi hanke tai suunnitelma. Tällöin on mahdollista, että edellä mainittu vaikutusten arviointi on suoritettava ja otettava huomioon lupaharkinnassa. Natura 2000-verkoston hyväksyminen ei siten suoranaisesti vaikuta verkostoon sisällytetyn alueen tämänhetkiseen käyttöön. Se ei myöskään vaikuta alueen käyttöä koskeviin voimassa oleviin lupiin.

Jos luonnonsuojelulain 66 §:stä johtuva kielteinen päätös lupa-asiassa rajoittaa kiinteistön käyttöä siten, että alueen omistajalle tai erityisen oikeuden haltijalle aiheutuu merkityksellistä haittaa, eikä luvan myöntämiselle olisi ollut muuta estettä, valtio on vaadittaessa velvollinen korvaamaan haitan. Oikeutta korvaukseen ei kuitenkaan ole tietyissä, luonnonsuojelulain 53 §:n 4 momentissa (371/1999) luetelluissa tilanteissa.

Natura 2000 -verkostoehdotuksen valmistelun yhteydessä arvioitiin aikanaan eri lakien korvausperiaatteiden kehittämistarpeet. Luonnonsuojelulain korvausta koskevien säännösten lisäksi uuteen maankäyttö- ja rakennuslakiin lisättiin säännös (197 §, 132/1999) rakennuslupan epäämiseen liittyvästä korvauksesta tilanteessa, jossa rakennuslupahakemus tulisi hylätyksi luonnonsuojelulain 66 §:n rajoituksen johdosta ilman, että sen hylkäämiselle olisi ollut muuta syytä. Myös lakiin yksityisistä teistä on sittemmin lisätty Naturasta aiheutuvien rajoitusten korvaamista koskeva säännös (7a §, 372/1999). Tarkoituksena ei kuitenkaan ole ollut luoda selkeää uutta korvausjärjestelmää, jossa pelkästään alueen kuuluminen Natura 2000 -verkoston vaikutusten piiriin synnyttäisi korvausvelvollisuuden, jota muutoin vastaavassa tilanteessa ei syntyisi.

Korvauksiin liittyvien lainmuutosten ohella on edelleen täsmennetty luonnonsuojelulain 65 ja 66 §:ien säännöksiä siitä, mitkä toimenpiteet edellyttävät ympäristövaikutusten arviointia ja milloin Natura 2000 -verkosto edellyttää lupien ja suunnitelmien hylkäämistä.

Oikeudellisia vaikutuksia on selostettu myös ympäristöministeriössä marraskuussa 2000 laaditussa muistiossa Natura 2000 -verkoston tavoitteet, oikeusvaikutukset ja toteuttaminen.

5. Natura 2000 -verkoston toteuttaminen

Natura 2000 -verkostoon sisällytetyillä alueilla on luonnonsuojelulain 68 §:n mukaisesti toteutettava kunkin alueen suojelutavoitteita vastaava suojelu. Suojelua toteutettaessa huolehditaan siitä, että niiden arvojen säilyminen, joiden perusteella alue on verkostoon otettu, tulee turvatuksi. Tämä tapahtuu hankkeiden ja suunnitelmien osalta luonnonsuojelulain 65 ja 66 §:n mukaisessa järjestyksessä. Eräille Natura 2000 -verkostoon kuuluville alueille kohdistuu hankkeita, jotka perustuvat joko myönnettyyn lupaan tai hyväksyttyyn suunnitelmaan. Alueen kuulumisen Natura 2000 -verkostoon ei estä tällaisten hankkeiden tai suunnitelmien toteuttamista.

Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden suojelua on tarkoitus toteuttaa muun ohella luonnonsuojelulain, erämaalain, ulkoilulain, maa-aineslain, koskiensuojelulain, vesilain ja ympäristönsuojelulain, Suomen ja Ruotsin välisen rajajokisopimuksen, kalastuslain, maastoliikennelain, vesiliikennelain, maankäyttö- ja rakennuslain ja metsälain mukaisissa menettelyissä. Metsälainsäädännön osalta verkostoon kuuluvien alueiden suojelutavoitteita turvataan myös tuki- ja avustussäännösten puitteissa sekä eräissä tapauksissa laatimalla alueille hoito- ja käytösuunnitelmat.

Luonnonsuojelulain nojalla perustetuilla luonnonsuojelualueilla, erämaalain mukaisilla erämaa-alueilla, ulkoilulain mukaisilla valtion retkeilyalueilla sekä koskiensuojelulain mukaisissa vesistöissä Natura 2000 -verkoston suojelutavoitteet on toteutettu alueiden suojelua koskevilla aiemmilla säädöksillä ja -päätöksillä. Koskiensuojelulain tarkoittamissa vesistöissä alueiden

luontotyyppien suojelua täydennetään Natura 2000 -verkoston huomioon ottamisella vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaisissa menettelyissä.

Valtioneuvoston periaatepäätösten mukaisten luonnonsuojeluohjelmien alueilla, joista on tarkoitus perustaa luonnonsuojelualueita, Natura 2000 -verkoston suojelutavoitteet eivät mene pidemmälle kuin mitä valtioneuvoston asianomaisessa periaatepäätöksessä on todettu. Yksityisille maanomistajille ei siten aiheudu lisärajoituksia siitä, että nämä alueet sisällytetään Natura 2000 -verkostoon. Natura 2000 -alueen luonnonarvoja koskeva suoja on kuitenkin otettava huomioon myös hankkeissa ja suunnitelmissa, jotka sijoittuvat Natura 2000 -alueiden ulkopuolelle.

Muiden kuin luonnonsuojelulailla toteutettavien alueiden osalta suojelun sisältö määräytyy suojelun toteuttamistoimien yhteydessä siten, etteivät ne arvot, joiden vuoksi aluevaraus on tehty, merkittävästi heikenny. Toteuttamisessa ollaan yhteydessä maanomistajaan eikä siinä käytetä voimakkaampia keinoja, kuin mitä suojelun tarkoitus vaatii.

Natura 2000 -alueiden luettelossa (jäljempänä luvussa 10) on yksilöity suojelun toteuttamista pa mainitsemalla laki, jonka säännöksiä noudattamalla turvataan ne luonnonarvot, joiden perusteella alue on esitetty Natura 2000 -verkostoon. Tavanomaista maankäyttöä voimakkaampia rajoituksia edellyttävät alueet on osoitettu toteutettavaksi luonnonsuojelulailla, joka sisältää myös asianmukaiset korvaussäännökset. Muiden lakien mukaan toteutettavilla alueilla ei ole tarpeen ryhtyä muihin erityisiin suojelutoimiin voimassa olevan lainsäädännön ja sen nojalla annettujen määräysten tai päätösten lisäksi. Alueen suojelun toteuttamistapa ei ole maanomistajaa sitova. Maanomistajan aloitteesta voidaan päättää alueen suojeltavia luonnonarvoja koskevien tavoitteiden turvaamisesta muillakin keinoilla. Viranomaiset eivät sen sijaan voi maanomistajaa kuulematta päättää toteuttamistavan muutoksesta.

Kunkin alueen osalta on siten alustavasti osoitettu se lainsäädäntö, jonka mukaisesti alueen luonnonarvojen suoja toteutetaan. Korkein hallinto-oikeus on päätöksissään Natura 2000 -verkoston oikeusvaikutuksiin liittyen todennut, että "valtioneuvoston päätöksellä ei kuitenkaan voida oikeudellisesti sitovalla tavalla ennakolta ratkaista, minkä lain mukaisen luvan myöntämistä tai suunnitelman vahvistamista yksittäisen hankkeen toteuttaminen edellyttää, vaan tämä on ratkaistava tapauskohtaisesti sovellettaessa asianomaista lupa- tai suunnitelmalakia. Valtioneuvoston päätöksellä ei myöskään voida ratkaista sitä, millaiseen tulokseen luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisessa arviointimenettelyssä yksittäisen hankkeen osalta päädytään. Nämäkin seikat ratkaistaan kunkin esiin tulevan hankkeen lupamenettelyn tai suunnitelman hyväksymismenettelyn yhteydessä tapauskohtaisesti".

6. Eräät toiminnot Natura 2000 -alueella

6.1. Rakentaminen

Maankäyttö- ja rakennuslaki on osoitettu Natura 2000 -alueiden toteuttamiskeinoksi silloin, kun ne luonnonarvot, joiden vuoksi alue on verkostoon otettu, voidaan turvata rakentamista ohjaamalla joko jo laaditun yleis- tai asemakaavan taikka myöhemmin laadittavan kaavan avulla.

Arvioitaessa rakentamisen sallittavuutta Natura 2000 -verkostoon kuuluvilla alueilla on merkitystä erityisesti sillä seikalla, ovatko alueen suojelutavoitteet sellaisia, että niitä on tarpeen turvata luonnonsuojelulain mukaisin keinoin vai onko toteutuskeinona jokin muu laki. Rakentamisen mahdollisuudet ovat riippuvaisia siitä, onko kyseessä kaavoitettu tai kaavoittamaton alue.

Kaavoitettujen alueiden osalta lähtökohtana on, että jo kaavan laatimisen yhteydessä on selvitetty ja yleensä voitu ottaa huomioon alueiden luontoarvot. Tällöin Naturasta ei aiheudu esteitä kaavassa osoitetulle rakentamiselle sellaisten Natura -alueiden kohdalla, joiden toteuttamiskeino on muu kuin luonnonsuojelulaki. Mikäli alueen toteutuskeino on luonnonsuojelulaki ja suojeluperusteiden turvaaminen edellyttää poikkeamista kaavallisesta ratkaisusta, turvataan nämä tavoitteet luonnonsuojelulain mukaisin keinoin. Tällöin kaavassa mahdollisesti osoitetut rakennusoikeuden menetykset korvataan.

Rantavyöhykkeillä rakentamisen edellytykset ratkaistaan kaavalla, joka maankäyttö- ja rakennuslain nojalla on laadittava alueelle ennen rakentamista. Kaavalla sovitetaan yhteen rakentamisen ja suojelun tarpeet siten, ettei merkittävästi heikennetä Natura 2000 -alueen luonnonsuojelun arvoja ottaen kuitenkin huomioon, mitä luonnonsuojelulain 65 ja 66 §:ssä säädetään.

Muiden kuin edellä mainittujen alueiden ulkopuolella oleville alueille ei saa myöntää rakennuslupaa, jos se merkittävästi heikentää alueen luonnonsuojelun arvoja. Näin on useimmissa tapauksissa niiden alueiden kohdalla, joiden toteutustapa on luonnonsuojelulaki. Näissä tilanteissa omistajalle aiheutuva haitta korvataan luonnonsuojelulain korvausperiaatteiden mukaisesti. Mikäli suojelun toteutuskeinona on maa-aineslaki, metsälaki, maankäyttö- ja rakennuslaki tai vesilaki ja ympäristönsuojelulaki, haja-asutusluonteinen rakentaminen on mahdollista yleensä sijoittaa siten, ettei rakentaminen merkittävästi heikennä alueen luonnonsuojelun arvoja.

Rakentamisen tulee niin Natura 2000 -alueilla kuin muuallakin sopeutua ympäristöön. Natura -alueet eivät aiheuta maisemasta johtuvia lisävaatimuksia rakennuslupaharkintaan, koska Natura 2000 -verkostoon otettuja alueita ei ole ehdotettu verkostoon maisemallisista perusteista.

Natura 2000 -alueiden ulkopuolisilla reuna-alueilla rakennukset voidaan yleensä sijoittaa siten, etteivät ne aiheuta luonnonsuojelun arvojen merkittävää heikentämistä Natura 2000 -alueelle. Myös Natura 2000 -verkostoon kuuluviin vesialueisiin rajoittuvilla ranta-alueilla rantarakentaminen voidaan kaavalla suunnitella siten, ettei siitä aiheudu rajoituksia haja-asutusluonteiselle rakentamiselle.

6.2. Maatalous

Alueen sisällyttämisestä Natura 2000 -verkostoon ei aiheudu rajoituksia maatalouden harjoittamiseen alueella eikä velvoitteita alueen luonnonsuojelun arvojen hoitamiseen. Jos maanviljelijä saa maatalouden ympäristöohjelman 1995-1999 tai ympäristötukijärjestelmän vuosille 2000-2006 mukaista ympäristötukea pellolle tai muulle maatalousalueelle, ei alueen sisällyttämisen Natura 2000 -verkostoon arvioida aiheuttavan tuen menetystä tai vähenemistä. Mikäli mainitun ympäristöohjelman mukaisen tuen maksamista ei voitaisi jatkaa tai sitä peritään takaisin sen vuoksi, että alue sisältyy Natura 2000 -verkostoon, huolehtii ympäristöhallinto ohjelman perusteiden mukaisen tuen suuruuden korvauksen maksamisesta. Uudessa maatalouden ympäristötukijärjestelmässä vuosille 2000-2006 Natura 2000 -verkostoon sisällytettävät pellot ja muut maatalousalueet pyritään asettamaan etusijalle luonnon monimuotoisuutta koskevan tuen kohdentamisessa.

6.3. Metsätalous

Luonnonsuojelulain nojalla toteutettavilla Natura 2000 -alueilla alueen metsien käsittelystä päätetään kunkin suojelualueen perustamisen yhteydessä. Yksityisten omistamien soiden kivennäismaiden metsiä voidaan hoitaa ja käyttää valtakunnallista soidensuojelun perusohjelmaa koskevien valtioneuvoston periaatepäätösten mukaisesti. Kivennäismailla voidaan siten

pääsääntöisesti hoitaa ja käyttää metsiä metsälain mukaisesti. Myös polttopuuta voidaan ottaa edelleenkin. Poikkeuksena ovat erityistä suojelua vaativien lajien elinympäristöt, jotka on tarpeen suojella luonnonsuojelulain nojalla. Maa-aineslain nojalla toteutettavilla harjualueilla metsien käyttö tapahtuu metsälain mukaisesti ja metsäviranomaisen huolehtii metsätalouden toimenpiteiden valvonnasta ja seurannasta. Sama koskee niitä Natura 2000 -alueita, joiden toteutus tapahtuu metsälain mukaisesti.

Metsälain nojalla toteutettavilla alueilla turvataan ensisijaisesti metsälain 10 §:ssä tarkoitettujen, luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeiden elinympäristöjen säilymistä. Alueet on valittu Natura 2000 -verkostoon sellaisten luontotyyppien perusteella, joiden suojeleminen toteutuu riittävästi metsälain nojalla ilman erityisiä suojelutoimia.

Natura 2000 -verkostoon kuuluvista alueista ei aiheudu rajoituksia niiden ulkopuolella tapahtuville, metsälainsäädännön piiriin kuuluville toimenpiteille, koska niistä ei voida katsoa aiheutuvan merkittäviä haitallisia vaikutuksia verkostoon sisällytettävien alueiden luonnonarvoille.

6.4. Vesivarat

Natura 2000 -verkostoon kuuluvilla alueilla voidaan suorittaa tarpeellisia vesivarojen hoitoon ja käyttöön liittyviä toimenpiteitä, elleivät ne merkittävästi heikennä niitä luonnonarvoja, joiden perusteella alueet on verkostoon otettu. Muun muassa joen tai puron sisällyttämisestä Natura 2000 -verkostoon ei aiheudu lisärajoituksia vesivarojen käyttöön tai hoitoon, elleivät edellä todetut luonnonarvot merkittävästi heikenny. Esimerkiksi veden johtaminen kotitaloudessa tai maataloudessa käytettäväksi ei ole alueen Natura 2000 -verkostoon kuulumisen vuoksi rajoitettua. Vesilain mukaan kuitenkin muualla kuin Lapin läänissä sijaitsevat alle yhden hehtaarin suuruiset luonnontilaiset lammet ja järvet, vesistöä pienemmät luonnontilaiset uomat sekä lähteet on suojeltu niiden luonnontilan muuttamiselta. Vesilain nojalla toteutettavaksi suunnitellun joen tai puron sisällyttäminen Natura 2000 -verkostoon ei aiheuta rajoituksia kalastukselle, kalakantojen hoidolle tai metsästykselle alueella.

Joen tai puron sisällyttäminen Natura 2000 -verkostoon ei aiheuta rajoituksia maatalouden harjoittamiseen valuma-alueella. Myöskään tavanomaisiin metsälain mukaisiin metsätaloustoimenpiteisiin, kuten uudistushakkuihin, vesitalouden ylläpitämiseen tai maanmuokkaustoimenpiteisiin, ei tule rajoituksia valuma-alueella. On huomattava, että metsälain 10 § suojelee luonnontilaisten tai luonnontilaisen kaltaisten lähteiden, purojen ja pysyvän vedenjuoksu-uoman muodostavien norojen ja pienten lampien välittömät lähiympäristöt erityisen tärkeinä elinympäristöinä. Niiden ominaispiirteet tulee metsälain mukaan säilyttää hoito- ja käyttötoimenpiteiden yhteydessä.

Vedenotto- tai tulvasuojeluhankkeen vaikutusten saatetaan lupakäsittelyssä katsoa merkittävästi heikentävän Natura 2000 -verkostoon sisällytetyn alueen luonnonarvoja siten, ettei sille voida myöntää vesilain mukaista lupaa. Valtioneuvosto voi kuitenkin luonnonsuojelulain 66 §:n nojalla päättää, että tällainen hanke voidaan toteuttaa erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavasta syystä eikä vaihtoehtoista ratkaisua ole. Tällöin hankkeelle voidaan luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisesta arvioinnista huolimatta myöntää lupa.

6.5. Kalastus, metsästys ja luonnon virkistyskäyttö

6.5.1. Kalastus

Kalastusta koskevat yleisesti samat jäljempänä selostettavat periaatteet kuin metsästystäkin. Natura 2000 -verkostoa koskeva päätös ei pääsääntöisesti suoraan vaikuta kalastukseen tai kalastusoikeuksiin. Suomi sai Euroopan unionin jäsenyysneuvotteluissa poikkeuksen, jonka perusteella Suomessa esiintyvät luontodirektiivin liitteen II kalalajit eivät ole Natura 2000 -alueiden valintaperusteina eikä suojele koske nimenomaisesti niitä. Kalastusta ja kalakantojen hoitoa voidaan pääsääntöisesti harjoittaa Natura 2000 -verkostoon kuuluvilla alueilla kalastuslainsäädännön mukaisesti. Luonnonsuojelualueilla ja sellaisiksi muodostettavilla Natura 2000 -verkostoon kuuluvilla alueilla kalastusta koskevat rajoitukset tulevat kysymykseen, jos tiettyjen eläinlajien suojele sitä edellyttää.

6.5.2. Metsästys

Alueen sisällyttäminen Natura 2000 -verkostoon ei pääsääntöisesti vaikuta metsästys-oikeuksiin eikä niiden käyttöön, sillä Natura-alueiden suojelelun tavoitteena on tiettyjen luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen suojele sekä sellaisten lajeja koskevien häiriöiden estäminen, jotka merkittäväällä tavalla vaarantavat lajien suojelelutason. Metsästystä ei ole pidettävä tällaisena häiriönä muutoin kuin erityisen tärkeillä linnustonsuojelualueilla ja harmaahylkeiden suojelelun kannalta merkityksellisillä alueilla.

Niillä Natura 2000 -verkoston alueilla, jotka toteutetaan muutoin kuin luonnonsuojelulain nojalla, metsästystä ei rajoiteta. Suurin osa Natura 2000 -verkoston alueista on luonnonsuojelu-alueita tai sisältyy jo päätettyihin luonnonsuojeluohjelmiin tai vahvistettujen kaavojen suojeleluevarauksiin. Luonnonsuojelualueilla metsästyksessä on säädetty alueen perustamissäännöksissä ja rauhoitusmääräyksissä. Niitä ei Natura 2000 -verkostoa koskevan päätöksen johdosta ole tarpeen muuttaa.

Luonnonsuojeluohjelmiin sisältyvät alueet suojelelleen harjijensuojeluohjelmaa lukuun ottamatta muodostamalla niistä luonnonsuojelualueita. Luonnonsuojelualueita perustettaessa ratkaistaan tapauskohtaisesti luonnonsuojelulain säännösten mukaisesti, miten metsästyksessä alueella suhtaudutaan. Natura 2000 -verkostoa koskeva päätös vaikuttaa tähän harkintaan vain eräissä erityistapauksissa. Sama koskee niitä alueita, joille kaavan suojeleluevarauksen perusteella muodostetaan luonnonsuojelualue sekä niitä alueita, jotka eivät ole kuuluneet aikaisemmin luonnonsuojelun piiriin ja, jotka toteutetaan luonnonsuojelulain nojalla. Harjijensuojeluohjelmaan kuuluvat alueet toteutetaan maa-aineslain mukaisen lupaharkinnan yhteydessä, joten metsästyksessä harjijensuojeluohjelman alueilla ei puututa.

Natura 2000 -verkostoon sisällytetään alueita, joilla on luontodirektiivin liitteessä II lueteltujen lajien elinympäristöjä. Lajeista metsästyslain piiriin kuuluvat ahma, saukko, itämerennorppa ja harmaahylje. Lisäksi liitteessä on lueteltu myös euroopanmajava, karhu, ilves ja susi, mutta näiden lajien osalta Suomi sai Euroopan unionin jäsenyysneuvotteluissa poikkeuksen mainittujen lajien elinympäristöjen suojelelusta. Ahman, saukon ja itämerennorpan elinympäristöjä on Natura 2000 -verkostossa. Näiden lajien esiintymisen perusteella ei kuitenkaan ole tarvetta metsästyksessä koskeviin erityismääräyksiin nykyisillä tai myöhemmin perustettavillakaan luonnonsuojelualueilla.

Luonnonsuojelualueilla metsästyksen suhtaudutaan paikallisten olosuhteiden mukaisesti. Valtion luonnonsuojelualueilla alueen muut käyttötarkoitukset saattavat edellyttää metsästyksen rajoittamista ajan tai paikan suhteen esimerkiksi, jotta vältetään luonnonharrastuksen, luonnon virkistyskäytön ja metsästyksen ristiriitoja. Metsästysrajoituksia ei kuitenkaan toimeenpanna yksipuolisin viranomaispäätöksin, vaan ne toteutetaan neuvottelemalla eri etutahojen tavoitteita yhteen sovittaen. Tämä tapahtuu Natura 2000 -verkoston toteuttamiseen liittyvien hoito- ja käyttösuunnitelmien laatimisen yhteydessä. Pohjois-Suomen laajoilla valtionmailla luonnonsuojelualueiden rauhoitusmääräykset ovat metsästyksen suhteen sallivampia kuin Etelä-Suomessa. Tähän paikallisten asukkaiden oikeuksia korostavaan periaatteeseen ei Natura 2000 -verkostoa koskeva päätös tuo muutoksia.

Yksityisillä luonnonsuojelualueilla metsästyksestä päättäminen on pitkälti rauhoituksen haki-
jan ratkaistavissa. Tästä päätetään siinä yhteydessä, kun yksityinen maanomistaja (vesialueiden osalta usein jakokunta) itse hakee alueensa perustamista luonnonsuojelualueeksi. Maankohoaamisrannikolla vesijättöalueet kuuluvat vesialueen omistajille, joten myös metsästys näillä alueilla tapahtuu samalla tavoin kuin itse vesialueella.

6.5.3. *Luonnon virkistyskäyttö*

Natura 2000 -verkostoa koskeva päätös ei yleisesti vaikuta jokamiehen oikeuteen perustuvaan luonnon virkistyskäyttöön. Natura 2000 -verkosto monessa suhteessa tukee kestävän luonnon virkistyskäytön edellytyksiä. Liikkumista, luonnontuotteiden keräilyä, leiriytymistä tai muuta oleskelua koskevat kiellot tai rajoitukset ovat mahdollisia luonnonsuojelualueilla, milloin se on tarpeen eläimistön ja kasvillisuuden suojelemiseksi.

Luonnon virkistyskäytön rajoitukset ovat tarpeen etenkin linnuston pesimäaikana alueilla, joilla linnustonsuojelu sitä edellyttää. Tällaisia alueita ovat muun muassa saaristolinnuston tärkeät pesimäalueet, runsaslinnustoiset lintuvedet ja eräiden uhanalaisten lintulajien, kuten suurten petolintujen pesien ympäristöt. Kyseiset, Suomessa jo pitkään sovelletut rajoitukset ja niitä koskevat luonnonsuojelualueiden suojeluperiaatteet eivät Natura 2000 -verkostoa koskevan päätöksen vuoksi muutu.

Luonnon virkistyskäyttöön liittyy nykyisin läheisesti liikkuminen maastossa ja vesillä maastoajoneuvoilla ja veneillä. Natura 2000 -verkoston alueilla saatetaan suojelutavoitteiden turvaamiseksi antaa rajoituksia vesiliikennelain ja maastoliikennelain nojalla. Edellä mainittujen linnustonsuojelun kannalta tärkeiden alueiden lisäksi erityistapauksina saattavat tulla kysymykseen myös harmaaahylkeen ja saimaannorpan pesimäpaikkojen ympäristöt.

Niillä alueilla, joilla suojelu toteutetaan ulkoilulain nojalla valtion retkeilyalueina, päätös ei tuo muutoksia alueiden käyttöön.

6.6. **Luontaiselinkeinot**

Porotalouteen Natura- säännökset eivät tuo rajoituksia. Niillä Natura 2000 -verkostoon kuuluvilla alueilla, joilla porotaloutta harjoitetaan, Natura 2000 -verkosto ei aiheuta muutoksia porojen laiduntamiseen. Myöskään alueiden sisälle jääville, luontaiselinkeinolain tai porotilalain mukaisille tiloille ja näiden lakien mukaiselle tilan käytölle Natura 2000 -verkostosta ei aiheudu rajoituksia. Siten muun muassa kulkuyhteydet tällaisille alueille eivät vaikeudu Naturan vuoksi.

6.7. Kaivostoiminta

Ympäristöä huomattavasti muuttava kaivostoiminta on yleensä katsottava sellaiseksi toiminnaksi, joka merkittävästi heikentää Natura 2000 -verkostoon sisällytetyn alueen luonnonarvoja luonnonsuojelulain 66 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Kaivoksen perustaminen verkostoon sisällytetylle alueelle edellyttää siten yleensä valtioneuvoston päätöstä siitä, että hanke on toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavasta syystä eikä vaihtoehtoista ratkaisua ole. Kaivoshanke voidaan kuitenkin monessa tapauksessa katsoa sellaiseksi hankkeeksi, joka muodostaa laissa edellytetyn perusteen poiketa Naturan suojelutavoitteista.

Muiden kaivoslain mukaisten toimenpiteiden suorittaminen on puolestaan harkittava tapauskohtaisesti riippuen verkostoon sisällytetyn alueen suojelun tavoitteista. Jo kotimaisin päätöksin suojeltujen alueiden, joita ovat erämaa- ja luonnonsuojelualueet, kohdalla noudatetaan näitä alueita koskevia yksityiskohtaisia rauhoitusäännöksiä. Naturasta johtuvat suojelutavoitteet ja kotimaiset suojelutavoitteet ovat siten näiden alueiden kohdalla yhteneväiset.

Erämaa-alueilla on kaivoslain mukainen etsintätyö ja valtausoikeuden käyttäminen, mukaan lukien kullanhuhdonta, mahdollista kaivoslain mukaisesti. Kaivostoiminnan mahdollistavaa kaivospiiriä ei erämaa-alueelle kuitenkaan saa määrätä ilman valtio-neuvoston lupaa. Erämaalain 6 §:n mukainen lupa ja mahdollinen luonnonsuojelulain 66 §:n mukainen päätös on käytännössä mahdollista ratkaista samalla kertaa.

Luonnonsuojelualueilla on alueen luontoa muuttava toiminta yleisesti kielletty. Kaivoslain 71 §:n säännöksen mukaan luonnonsuojelualueella on noudatettava, mitä erikseen on säädetty tai määrätty. Luonnonsuojelualueiden rauhoitusmääräykset sallivat kuitenkin malminetsinnän ja geologisen tutkimuksen, yleensä alueen hallinnasta vastaavan viranomaisen luvalla. Myös perinteisen käytännön mukainen kullanhuhdonta on sallittua niillä luonnonsuojelualueilla, joilla se alueen rauhoitusmääräysten mukaan on mahdollista. Mikäli luonnonsuojelualueelta löytyy merkittävä kaivoskivennäisesiintymä, on suoritettava luonnonsuojelulain 66 §:n mukainen intressiharkinta ja samalla erikseen harkittava luonnonsuojelualueen mahdollinen lakkauttaminen.

Muiden Natura 2000 - alueiden osalta kaivoslain mukaisten toimien sallittavuus on tapauskohtaisia ja edellyttää aina sen seikan selvittämistä, heikentävätkö aiotut toimet merkittävästi verkostoon sisällytetyn alueen luonnonarvoja. Geologinen tutkimus ja malminetsintä, jotka ovat luonnonsuojelualueillakin mahdollisia, eivät yleensä merkittävästi heikennä arvoja, joiden perusteella alue on verkostoon sisällytetty. Muiden kaivoslain mukaisten toimenpiteiden sallittavuus on harkittava tapauskohtaisesti alueellisen ympäristökeskuksen lausunnon pohjalta. Tutkimusoikeudet valtauksen nojalla saaneen tulee neuvotella ympäristökeskuksen kanssa luonnonarvojen huomioimisesta tutkimustoimintaan ryhtyessä. Kaivospiiriä muodostettaessa menetellään luonnonsuojelulain 66 §:n mukaisesti ja muutoin kuten jäljempänä on esitetty.

Natura 2000 -alueille ennen suojelupäätösten tekemistä myönnetty kaivoslain mukaiset valtausoikeudet ja perustetut kaivospiirit jäävät sellaisinaan voimaan. Natura ei estä tai rajoita tällaisten oikeuksien hyväksikäyttämistä. Näistä oikeuksista otetaan maininta karttaliitteineen kutakin aluetta koskevaan tietolomakkeeseen.

Jos Natura 2000 -verkoston alueelle tehdään hakemuksia uusien valtausten tai kaivospiirien muodostamiseksi, noudatetaan menettelyssä sekä kaivoslain että luonnonsuojelulain säännöksiä. Valtauksen myöntäminen ei yleensä edellytä hakijalta ympäristövaikutusten arvioinnin suorittamista ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994) tarkoittamalla tavalla. Valtauslupaan liittyvät asiat on ratkaistava viipymättä. Jos tietylle

malla tavalla. Valtauluslupaun liittyyvät asiat on ratkaistava viipymättä. Jos tietylle alueelle valtausoikeus on myönnetty, on oikeuden haltijalla mahdollisuus hakea valtioneuvostolta ennakkoivaa päätöstä ennen ryhtymistään kaivospiiriin muodostamiseen tähtääviin tutkimuksiin ja selvityksiin silloin, jos valtausalueella sijaitsevaa esiintymää on pidettävä todennäköisesti taloudellisesti hyödynnettävänä. Jos valtioneuvosto ei myöhemmin annakaan varsinaista lupaa eikä kaivospiiriä voida muodostaa, valtio korvaa valtausoikeuden haltijalle ennakkopäätöksen aikana suoritetuista tutkimuksista ja selvityksistä aiheutuneet kustannukset.

Koitelaisen (FI1301716) ja Antinmäki - Kylmänpuro - Hevossuon (FI1200304) Natura 2000 -alueille tai niiden läheisyyteen sijoittuu malmiesiintymiä. Tästä tietoisena valtioneuvosto toteaa, että kyseisten malmivarojen tutkimismahdollisuudet turvataan myös jatkossa. Mikäli tutkimusten perusteella myöhemmin ilmenee tarvetta kaivospiiriin muodostamiseen, asia arvioidaan luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisesti ja harkitaan tarvittaessa erikseen valtioneuvostossa luonnonsuojelulain 66 §:n mukaisessa järjestyksessä.

6.8. Turvetuotanto

Turvetuotanto on katsottava toiminnaksi, joka ei yleensä sovellu harjoitettavaksi Natura 2000 -verkostoon kuuluvilla suoalueilla. Sellaiselle turvetuotannolle, jonka on tulevaisuudessa kaavailtu sijoittuvan tässä päätöksessä esitetyille Natura 2000 -alueille, on asian valmistelun yhteydessä etsitty korvaavat tuotantoalueet Natura 2000 -alueiden ulkopuolelta. Tämä alueiden vaihtomenettely on vielä kesken.

Natura 2000 -verkostoon on sisällytetty alueita, joiden välittömässä läheisyydessä on turvetuotannossa olevia tai siihen varattuja ja hankittuja soita. Turvetuotantoa näillä soilla on pidettävä valtakunnallisen energiahuollon kannalta tarpeellisenä ja näillä soilla voidaan turvetuotantoa harjoittaa. Suojelun kannalta riittävän tehokkaasti käsitellyt tuotantoalueen kuivatusvedet voidaan johtaa tällaisilta alueilta myös Natura 2000 -verkostoon kuuluvaan vesistöalueeseen tai suojelusuoille.

Uusien, käyttöön otettavien turvetuotantoalueiden lupaharkinnassa noudatetaan luonnonsuojelulain 65 ja 66 §:n säännöksiä.

6.9. Tuulivoima

Natura 2000 -verkostoon on sisällytetty alueita, jotka tuuliolosuhteiltaan soveltuvat erityisen hyvin tuulivoiman hyödyntämiseen. Tällaisia alueita on erityisesti Lapin tunturialueille ja meren rannikkoalueille sijoittuvilla Natura-alueilla. Tuulivoiman hyödyntäminen näillä alueilla on mahdollista edellyttäen, ettei se merkittävästi heikennä niitä luonnonarvoja, joiden perusteella alue on Natura 2000 -verkostoon sisällytetty.

6.10. Liikenteeseen liittyvät toiminnot

Natura 2000 -alueille sijoittuvien liikenneväylien tavanomaiseen käyttöön ja kunnossapitoon sekä liikenteeseen liittyvien muiden vastaavien toimintojen ei voida katsoa merkittävästi heikentävän verkostoon kuuluvien alueiden suojeltavia luonnonarvoja. Tällaisia toimintoja ovat alueilla olevien yleisten ja yksityisten teiden, ratojen, meri- ja sisävesiväylien kunnossa- ja ylläpito mukaan lukien mainittujen liikenneväylien tarpeelliset ja tavanomaiset parantamishankkeet sekä mainituilla liikenneväylillä tapahtuva liikenne mukaan lukien veneily yleisillä vesiväylillä, lentoasemien lentoliikenne sekä vesilentoasemilta tapahtuva vesilentotoiminta.

Sama koskee edellä lueteltuja toimintoja, jotka sijoittuvat Natura 2000 -alueiden läheisyyteen, sekä alueiden läheisyydessä olevien lentoasemien edellä mainittuja kunnossapito- ja parantamishankkeita. Mikäli jonkin edellä mainitun toimenpiteen todetaan yleisistä tai yksityisistä teistä annetun lain mukaisen suunnittelun yhteydessä tai lunastus- tai vesilain mukaisessa lupamenettelyssä yksittäistapauksessa kuitenkin olevan ristiriidassa Natura 2000 -alueen suojelutavoitteen kanssa, asia käsitellään luonnonsuojelulain 65 ja 66 §:n mukaisesti.

6.11. Sotilaallinen maanpuolustus

Natura 2000 -verkostoon sisältyy useita alueita, joita puolustusvoimat käyttää lakisääteisten tehtäviensä toteuttamiseen. Osa Natura 2000 -alueista sijaitsee puolustusvoimien aktiivikäytössä olevien alueiden lähistöllä. Lisäksi alueellisen koskemattomuuden valvonta- ja turvaamistehtävät ja siihen liittyvät valmistelut voivat ulottua muillekin Natura 2000 -verkostoon sisällytetyille alueille. Puolustusvoimien toiminnan vaikutukset on otettu huomioon valittaessa alueita Natura 2000 -verkostoon. Puolustusvoimat voivat käyttää näitä alueita puolustusvalmiuden ylläpitämiseksi tarpeellisiin toimiin. Puolustusvalmiuden ylläpitämiseen liittyvät toimet eivät pääosin ole luvanvaraisia tai muutoinkaan sellaisia, että luonnonsuojelulain 66 §:ää sovellettaisiin niihin. Puolustusvoimien toiminnan luonne on keskeisimmiltä osiltaan kirjattu alueita koskeviin tietolomakkeisiin.

Alueille laaditaan tarpeen vaatiessa puolustushallinnon toimesta hoito- ja käyttösuunnitelmat, joissa selvitetään, miten alueen luonnonarvot otetaan huomioon harjoitustoiminnassa. Suunnitelmat laaditaan yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa. Puolustusministeriö voi myös perustaa hallinnassaan oleville alueille luonnonsuojelulain 17 §:n 2 momentin mukaisia luonnonsuojelualueita. Mikäli puolustusvoimien edellä todetut puolustusvalmiuden ylläpitämiseen liittyvät toimet jostain syystä joutuisivat ristiriitaan Naturasta johtuvien suojelutavoitteiden kanssa, asian käsittelyn lähtökohtana on keskeytyksetön maanpuolustuksen toimien turvaaminen. Tarvittaessa asia käsitellään valtioneuvostossa luonnonsuojelulain 66 §:ssä tarkoitettuna asiana.

Jos ristiriitatilanteen ratkaisu edellyttää puolustusvoimien toiminnan muutoksia, valtioneuvosto ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin puolustusvoimien toimintaedellytysten turvaamiseksi.

7. Poikkeaminen Natura 2000 -verkoston suojelutavoitteista

Natura 2000 -verkostoon sisällytetyt alueet on valittu ohjelmaan luonnontieteellisin perustein. Lupaa sellaisen hankkeen toteuttamiseen tai suunnitelman hyväksymiseen, joka merkittävästi heikentää Natura 2000 -verkostoon ehdotetun tai siihen sisällytetyn alueen luonnonarvoja, ei luonnonsuojelulain 66 §:n 1 momentin säännöksen mukaan saa myöntää. Kielto ei kuitenkaan ole ehdoton. Lupa saadaan kuitenkin myöntää taikka suunnitelma hyväksyä tai vahvistaa, jos valtioneuvosto päättää, että hanke tai suunnitelma on toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavasta syystä eikä vaihtoehtoista ratkaisua ole. Tämä mahdollistaa yhteiskunnan toiminnoille välttämättömien hankkeiden, kuten tärkeiden teiden, voimalinjojen, kaivosten ja kaasuputkien rakentamisen tarvittaessa myös Natura 2000 -alueille.

Tätä luontodirektiivin 6 artiklan 4 kohtaa vastaavaa poikkeusmenettelyä voidaan kyseisen direktiivin 7 artiklan nojalla soveltaa myös lintudirektiivin mukaisilla SPA-alueilla siitä ajankohdasta alkaen, kun jäsenvaltio on luokitellut ne Euroopan yhteisön komissiolle tällaisina alueina. Tässä yhteydessä on huomattava, että Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on asiassa *Santoñan vuorovesialue (C-355/90)* katsonut, että lintudirektiivin 4 artiklan 4 kohdan ensimmäisen lauseen mukaista heikentämiskieltoa on sovellettava myös sellaiseen SPA-alueeksi

luokittelemattomaan alueeseen, joka olisi pitänyt lintutieteellisen tiedon perusteella luokitella SPA-alueeksi. Tämä velvoite on tullut voimaan lintudirektiivin voimaan tullessa, Suomen osalta jäseneksi liittymisestä, eli 1.1.1995 alkaen. Tähän järjestelmään ei kuitenkaan kuulu mahdollisuutta poiketa yleiseen etuun liittyvillä syillä, koska lintudirektiivin 4 artiklan 4 kohta ei sellaista mahdollisuutta sisällä. Poikkeusmenettelyn soveltaminen on luontodirektiivin 7 artiklasta johtuen mahdollista vasta sen jälkeen, kun alue on luokiteltu SPA-alueeksi. Tämän periaatteen Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on vahvistanut asiassa *Basses Corbières* (C-374/98).

8. Ehdotuksen taloudelliset ja muut vaikutukset

Natura 2000 -verkoston kansantaloudellisia vaikutuksia on selvitetty, kun on valmisteltu vuonna 1998 tehtyä päätöstä Natura 2000 -verkoston Suomen ehdotukseksi (Mikael Hildén, Olli Tahvonen, Lauri Valsta, Eira Ostamo, Iris Niininen, Jussi Leppänen ja Liisa Herkiä: Natura 2000 -verkoston vaikutusten arviointi, Suomen ympäristö 201, 1998) ja kun on valmisteltu vuonna 2002 tehtyä päätöstä verkostoehdotuksen täydentämisestä. Nyt tehtävässä päätöksessä on kysymys sekä alueiden lukumäärän että alueiden pinta-alan osalta pienistä muutoksista suhteessa edellä mainittujen päätösten mukaisiin alueisiin (1804 aluetta ja 4,88 miljoonaa ha).

Tämän päätöksen mukaiset verkostoehdotuksen supistukset ovat noin 2 390 ha. Verkostoa laajentavat alueet sisältävät noin 7 600 ha yksityisessä omistuksessa olevaa metsämaata, joka ei sisälly aikaisempiin suojelupäätöksiin. Kokonaisuutena voidaan siten todeta päätöksen kansantaloudellisten vaikutusten osalta, että puuntuotantoa vähentävät vaikutukset valtakunnan tasolla ovat vähäiset.

Päätökseen sisältyy uutena alueena Peuralamminneva (FI0900031) Kyyjärvellä. VAPO oyj on valmistellut suon ottamista polttoturpeen tuotantoon. Hankkeen oikeudellista käsittelyä ei ole saatettu niin pitkälle, että voitaisiin varmuudella tietää, olisiko turvetuotanto alueella mahdollista. Suon tuotantoon soveltuvaksi alaksi on arvioitu 240 hehtaaria ja turpeen energia-arvoksi 1,9 milj. MWh.

Päätökseen sisältyy uutena alueena myös Kemihaaran soiden alue (FI1300907) Pelkosenniemen ja Savukosken kunnissa. Tälle alueelle on suunniteltu tekoallasta. Vesioikeudellisessa lupakäsittelyssä hanke kuitenkin raukesi. Alueen vesivoiman hyödyntämisestä Kemijoen säännöstelyssä on toistaiseksi luovuttu eikä siihen kohdistu sellaista hanketta tai suunnitelmaa, jonka perusteella voitaisiin tehdä arviota näin mahdollisesti syntyvästä kansantaloudellisesta vaikutuksesta.

Ekologisten vaikutusten osalta on todettava, että päätökseen liittyvät alueiden supistukset kohdistuvat vain sellaisille alueille, joilla ei ole merkitystä Natura 2000 -verkoston suojelupurusteiden kannalta. Nämä poistot eivät siten vaikuta heikentävästi Suomen verkostoehdotuksen edustavuuteen eikä niillä näin ollen vaikutusta luonnonmaantieteellisissä arviointiseminaareissa jo tehtyihin verkostoehdotusten riittävyys arviointeihin.

Uusien alueiden ja laajennettavien alueiden tuomat lisäykset parantavat verkostoehdotuksen kattavuutta ja laatua erityisesti aapasoiden, lettojen ja laaksoarhon osalta. Lintudirektiivin mukaisten tavoitteiden kannalta lisäykset ovat merkittäviä erityisesti joutsenen, metsähanhen, uivelon, ruiskäärän, muuttohaukan ja pikkusirkun kannalta.

9. Natura 2000 -alueiden suhde luonnonsuojeluohjelmia koskeviin valtioneuvoston periaatepäätöksiin

Natura 2000 -verkostoa koskevaan Suomen ehdotukseen sisältyy valtaosa niistä alueista, joiden suojelusta valtioneuvosto on jo aiemmin tehnyt periaatepäätökset. Tämä päätös ei kumoa tai muuta aiempia kotimaisia suojelupäätöksiä. Päätökset jäävät siten voimaan myös niiden alueiden osalta, jotka eivät sisälly tämän päätöksen mukaiseen ehdotukseen. Suojelun tavoitteet voivat niiden osalta poiketa Naturan vastaavista tavoitteista. Naturan suojelutavoitteet eivät miltään osin ole tiukempia kuin mitä aiemmat valtioneuvoston päätökset edellyttävät.

10. Valtioneuvoston päätös alueista, joiden osalta korkein hallinto-oikeus on kumonnut valtioneuvoston 20.8.1998 tekemän päätöksen ja palauttanut asian valtioneuvostolle uudelleen käsiteltäväksi

Valtioneuvosto on tällä päätöksellä ratkaissut 20.8.1998 käsitellyn Suomen Natura 2000 -verkostoehdotusta koskevan päätöksen uudelleen korkeimman hallinto-oikeuden valtioneuvostolle uudelleen käsiteltäväksi palauttaman 36 Natura 2000-alueen osalta. Valtioneuvosto on ensin käsitellyt muistutukset ottaen huomioon luonnonsuojelulain 3, 8 ja 64 §:n. Näistä on hyväksytty ne, joiden tarkoittamista alueista esitetty selvitys luonnonarvojen merkittävyydestä ei ole riittävä. Muilta osin muistutukset on hylätty, koska niitä koskevista alueista on esitetty luonnonsuojelulain puheena olevien säännösten mukaisesti edellytettävä tarpeellinen selvitys luonnonarvojen merkittävyydestä. Tämän jälkeen valtioneuvosto on luonnonsuojelulain 3, 8 ja 64 §:n nojalla päättänyt täydentää ja tarkistaa 20.8.1998 ja hyväksyttyä Suomen ehdotusta Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkostoksi seuraavasti:

A

Ehdottamalla Euroopan yhteisön komissiolle seuraavassa luettelossa olevat alueet luontodirektiivin (92/43/ETY) mukaisiksi yhteisön tärkeänä pitämiksi SCI-alueiksi ja ilmoittamalla samat alueet lintudirektiivin (79/409/ETY) mukaisiksi SPA-alueiksi (KHO:n päätökset Peuralamminneva 14.6.2000 t.1529 ja Kemihaaran suot 14.6.2000 t.1675):

Alueen koodi	Alueen nimi	Kunta/ Kunnat	Alueen pinta-ala hehtaaria	Toteutustapa: Jos samalla alueella sovelletaan useita toteutustapoja, ne on taulukossa erotettu toisistaan sanalla ja. Jos alueen eri osissa sovelletaan eri toteutustapoja, ne on taulukossa erotettu toisistaan pilkulla.
--------------	-------------	------------------	----------------------------	---

Keski-Suomen ympäristökeskus

FI0900031	Peuralamminneva	Kyyjärvi	487	Luonnonsuojelulaki
-----------	-----------------	----------	-----	--------------------

Lapin ympäristökeskus

FI1300907	Kemihaaran suot	Pelkosenniemi, Savukoski	14060	Luonnonsuojelulaki, maaineslaki ja metsälaki, vesilaki ja ympäristönsuojelulaki
-----------	-----------------	-----------------------------	-------	---

B

Ilmoittamalla Euroopan yhteisön komissiolle seuraavan alueen lintudirektiivin (79/409/ETY) mukaiseksi erityissuojelualueiksi eli SPA-alueeksi (KHO:n päätös: Karunginjärvi 14.6.2000 t.1531):

Alueen koodi	Alueen nimi	Kunta/ Kunnat	Alueen pinta-ala hehtaaria	Toteutustapa
Lapin ympäristökeskus				
FI1301913	Karunginjärvi	Tornio	688	Maankäyttö- ja rakennuslaki, rajajokisopimus ja vesilaki ja ympäristönsuojelulaki

C

Laajentamalla valtioneuvoston 20.8.1998 Euroopan yhteisön komissiolle luontodirektiivin (92/43/ETY) mukaisiksi yhteisön tärkeinä pitämiksi SCI -alueiksi ehdottamia alueita seuraavasti (KHO:n päätökset: Pomponrahka 30.6.2000 t.1680, Kylmämpuro - Hevossuo 14.6.2000 t.1491):

Alueen koodi	Alueen nimi	Laajennus-alueen kunta/kunnat	Laajennus-alueen pinta-ala hehtaaria	Natura-alueen kokonais-pinta-ala hehtaaria	Toteutustapa
Lounais-Suomen ympäristökeskus					
FI0200061	Pomponrahka	Turku	48	(135)	Luonnonsuojelulaki, maankäyttö- ja rakennuslaki
Kainuun ympäristökeskus					
FI1200304	Antinmäki - Kylmämpuro - Hevossuo	Paltamo	40	(90)	Luonnonsuojelulaki (vesialueet vesilaki)

D

Laajentamalla valtioneuvoston 20.8.1998 Euroopan yhteisön komissiolle luontodirektiivin (92/43/ETY) mukaisiksi yhteisön tärkeinä pitämiksi SCI-alueiksi ehdottamia ja samalla lintu-direktiivin (79/409/ETY) mukaisiksi SPA-alueiksi ilmoittamia alueita seuraavasti (KHO:n päätökset: Nukinrahka - Hirvilamminsuu 14.6.2000 t.1562 ja Koitelainen 14.6.2000 t.1661):

Alueen koodi	Alueen nimi	Laajennus-alueen kunta/kunnat	Laajennus-alueen pinta-ala hehtaaria	Natura-alueen kokonais-pinta-ala hehtaaria	Toteutustapa
Lounais-Suomen ympäristökeskus					
FI0200096	Nukinrahka - Hirvilamminsuu	Eura, Laitila	232	(861)	Luonnonsuojelulaki
Lapin ympäristökeskus					
FI1301716	Koitelainen	Sodankylä	10098	(48938)	Luonnonsuojelulaki ja maankäyttö- ja rakennuslaki

E

Laajentamalla valtioneuvoston 20.8.1998 Euroopan yhteisön komissiolle lintudirektiivin (79/409/ETY) mukaiseksi erityissuojelualueeksi eli SPA-alueeksi ilmoittamaa aluetta seuraavasti (KHO:n päätös 15.8.2000 t.1692):

Pohjois-Karjalan ympäristökeskus

FI0700025	Värtsilän laakso	Värtsilä	310	(522)	Sopimus, luonnonsuojelulaki ja vesilaki ja maankäyttö- ja rakennuslaki
-----------	------------------	----------	-----	-------	--

Edellä mainitulle alueelle on samalla annettu uusi tunnus. Aikaisemmin tunnuksella FI0700004 ja nimellä Värtsilän laakson luontokokonaisuus ollut alue säilyy entisen laajuksena, mutta sen aluetyyppi vaihtuu SPA/SCI-alueesta SCI-alueeksi.

F

Tekemällä jäljempänä olevat tarkistukset seuraaviin valtioneuvoston 20.8.1998 Euroopan yhteisön komissiolle luontodirektiivin (92/43/ETY) mukaisiksi yhteisön tärkeinä pitämiksi SCI-alueiksi ehdottamiin tai lintudirektiivin (79/409/ETY) mukaisiksi erityissuojelualueiksi eli SPA-alueiksi ilmoittamiin alueisiin:

Uudenmaan ympäristökeskus

FI0100078 Pernajanlahtien ja Pernajan saariston merensuojelualue (SPA/SCI)

Korkein hallinto-oikeus on palauttanut asian (KHO 14.6.2000 t.1110) Pernajan kunnan Keipsalon kylässä Keipsalon saarella ja sitä ympäröivillä vesialueilla sijaitsevien tilojen Näkki, RN:o 1:22, Kesäpesä, RN:o 1:40, Nokkila, RN:o 1:39 ja Keipsalo RN:o 1:46 osalta uudelleen käsiteltäväksi sen vuoksi, että alueen rajausta ei ole yksiselitteisesti ja luotettavasti selvitetty valtioneuvoston päätöksestä Keipsalon saaren ja siihen liittyvien vesialueiden osalta. Kyseisen valtioneuvoston päätöksen tarkoituksena on ollut, että Natura 2000-alueen kaikki vesialueet, mutta vain osa maa-alueista kuuluvat alueeseen. Päätöksen sanamuodot ja kartat ovat olleet siinä suhteessa epätasälliset, ettei kaikilta osin ole ollut selvää, mitkä alueet kuuluvat verkostoehdotukseen.

Valtioneuvosto on päättänyt esittää kartalla Keipsalon saaren keskiosien kuulumisen Natura 2000 -alueen ulkopuolelle. Vesialueiden osalta päätöksessä ei ole muutosta 20.8.1998 päätettyyn alueeseen nähden, vaan kaikki merialueet kuuluvat SCI-verkostoehdotukseen ja SPA-ilmoitukseen. Alueen kuvauksen sanamuotoa on lisäksi täsmennetty. Tarkistuksen jälkeen alueen uusi pinta-ala on 65 775 ha (aiemmin 65 760 ha).

Lounais-Suomen ympäristökeskus

FI0200013 Raadesuo (SCI)

Korkein hallinto-oikeus on palauttanut asian (KHO 14.6.2000 t.1214) Kiskon kunnan Toijan kylässä sijaitsevaan tilaan Maunu, RN:o 5:54 kuuluvan Taliksaaren osalta lainmukaisen rajauksen tekemistä varten.

Valtioneuvosto on päättänyt rajata Raadesuon keskellä sijaitsevan Taliksaari-nimisen kangas-metsäsaarekkeen Natura 2000 -alueen ulkopuolelle. Alue ei edusta niitä luontotyyppisiä eikä lajien elinympäristöjä, joiden perusteella kyseistä aluetta ehdotetaan Natura 2000 -verkostoon. Tarkistuksen jälkeen alueen uusi pinta-ala on 213 ha (aiemmin 226 ha).

FI0200015 Karhuperänrahka (SCI)

Korkein hallinto-oikeus on palauttanut asian (KHO 14.6.2000 t.1572) Marttilan kunnan Simalan kylässä sijaitsevan tilan Taipale, RN:o 2:9 osalta uudelleen käsiteltäväksi.

Valtioneuvosto on päättänyt säilyttää alueen rajauksen 20.8.1998 tehdyn päätöksen mukaisena. Vaikka tilalla on suoritettu hakkuita, osa tilan metsistä vastaa edelleen rakenteeltaan luontotyyppiä *boreaaliset luonnonmetsät (9010)* ja on lisäksi kokonaisuudessaan luontodirektiivin liitteen II lajeihin kuuluvan *liito-oravan* elinympäristöä.

FI0200028 Kaarinan metsät (SCI)

Korkein hallinto-oikeus on palauttanut asian (KHO 14.6.2000 t.1557) Kaarinan kaupungin Kuusiston kylässä sijaitsevan tilan Tapanila, RN:o 5:15 osalta uudelleen käsiteltäväksi.

Valtioneuvosto on päättänyt rajata kyseisen tilan alueet Natura 2000-alueen ulkopuolelle, koska se ei edusta niitä luontotyyppieitä tai lajien elinympäristöjä, joiden perusteella aluetta ehdotetaan Natura 2000 -verkostoon. Aluetta koskevaan tietolomakkeeseen lisätään luontotyyppiä *borealiset luonnonmetsät (9010)* koskevat tiedot. Tarkistuksen jälkeen alueen uusi pinta-ala on 57 ha (aiemmin 59 ha).

FI0200047 Iniön saaret (SCI)

Korkein hallinto-oikeus on palauttanut asian (KHO 14.6.2000 t.1037) Iniön kunnan Åselholmin kylässä sijaitsevan tilan Nynäs, RN:o 1:70 osalta uudelleen käsiteltäväksi.

Valtioneuvosto on päättänyt tarkistaa alueen rajausta siten, että kyseisen tilan alueet Halsön saaren lounaisosassa rajataan Natura 2000-alueen ulkopuolelle, koska niillä esiintyvillä luontotyypeillä ei ole merkitystä verkostoehdotuksen kannalta. Tarkistuksen jälkeen alueen uusi pinta-ala on 239 ha (aiemmin 241 ha).

FI0200050 Korkeaniemenkallio (SCI)

Korkein hallinto-oikeus on palauttanut asian (KHO 14.6.2000 t.1509) Pitkälammmin, Kolmihaaraisen, Pyylammmin ja Perälammmin osa-alueiden osalta uudelleen käsiteltäväksi.

Valtioneuvosto on päättänyt tarkistaa alueen rajausta siten, että Pitkälammmin, Kolmihaaraisen, Pyylammmin ja Perälammmin osa-alueet rajataan pois Natura 2000 -alueesta, koska ne eivät edusta niitä luontotyyppieitä tai lajien elinympäristöjä, joiden perusteella aluetta ehdotetaan Natura 2000 -verkostoon. Rajausmuutoksen jälkeen koko alueen toteutuskeinoksi jää luonnon-suojelulaki. Tarkistuksen jälkeen alueen uusi pinta-ala on 80 ha (aiemmin 117 ha).

FI0200094 Punkalaitumen Isosuo (SCI)

Korkein hallinto-oikeus on palauttanut asian (KHO 14.6.2000 t.1094) Punkalaitumen kunnan Kanteenmaan kylässä sijaitsevan tilan Alilahti, RN:o 10:33 osalta uudelleen käsiteltäväksi uuden lainmukaisen rajauksen tekemistä varten.

Valtioneuvosto on päättänyt tarkistaa alueen rajausta siten, että tilaan kuuluva pelto (0,1 ha) rajataan alueen ulkopuolelle. Tarkistuksen jälkeen alueen uusi pinta-ala on 419 ha (aiemmin 419 ha).

Hämeen ympäristökeskus

FI0500012 Kuijärvi - Sonnanen (SCI)

Korkein hallinto-oikeus on palauttanut asian (KHO 14.6.2000 t.1588) Heinolan kaupungin Paistjärven kylässä sijaitsevan tilan Kolmet koivut, RN:o 7:33, edustalla olevan vesialueen osalta uudelleen käsiteltäväksi.

Valtioneuvosto on päättänyt tarkistaa alueen rajausta siten, että kyseinen vesialue (0,3 ha) rajataan alueen ulkopuolelle. Tarkistuksen jälkeen alueen uusi pinta-ala on 2330 ha (aiemmin 2330 ha).

FI0500112 Nuoramoisen metsät (SPA/SCI)

Korkein hallinto-oikeus on kumonnut (KHO 14.6.2000 t.1368) valtioneuvoston 20.8.1998 tekemän päätöksen siltä osin kuin kyseinen kohde on eteläisemmän osa-alueen osalta ehdotettu SCI-alueena ja ilmoitettu SPA-alueena. Kohteen pohjoisemman, noin 2,3 hehtaarin laajuisen, osa-alueen osalta korkein hallinto-oikeus palauttanut asian sen muuttuneeseen tilaan nähdessä uudelleen käsiteltäväksi.

Valtioneuvosto on päättänyt poistaa alueen kokonaisuudessaan Suomen SCI-alueiden ehdotuksesta ja SPA-alueiden ilmoituksesta, koska alueen vähäisen koon vuoksi sillä ei enää olisi merkitystä Natura 2000 -verkoston valinnan perusteina olevien luontotyyppien tai lajien elinympäristöjen kannalta.

Pirkanmaan ympäristökeskus

FI0309008 Huutisuo - Sasi (SCI)

Korkein hallinto-oikeus on palauttanut asian (KHO 14.6.2000 t.1138) uudelleen käsiteltäväksi siltä osin kuin on kysymys Huutisuon osa-alueesta.

Valtioneuvosto on päättänyt säilyttää alueen rajauksen 20.8.1998 tehdyn päätöksen mukaisena, jotta vesitaloudellisesti yhtenäisellä rajauksella voitaisiin turvata suon luontotyyppien säilyminen. Aikaisemman päätöksen yhteydessä aluetta koskevassa tietolomakkeessa olleet virheellisydet korjataan muuttamalla luontotyyppin *keidassuot (7110)* tilalle *vaiheittomien- ja rantasuot (7140)* ja *puustoiset suot (91D0)*. Lisäksi suokukko poistetaan alueen tietolomakkeesta.

FI0316001 Keisarinharju - Vehoniemenharju (SCI)

Korkein hallinto-oikeus on palauttanut asian (KHO 14.6.2000 t.1173) Kangasalan kunnan Hykönsalon kylässä sijaitsevan tilan Mattila, RN:o 2:17 osalta uudelleen käsiteltäväksi.

Valtioneuvosto on päättänyt tarkistaa alueen rajausta siten, että se noudattaa luontotyyppin *harjumuodostumien metsäiset luontotyypit (9060)* luontaisia rajoja. Toteuttamistapa kyseisen tilan osalta on rajauserämuutoksen jälkeen luonnonsuojelulaki. Tarkistuksen jälkeen alueen uusi pinta-ala on 268 ha (aiemmin 275 ha).

Etelä-Savon ympäristökeskus

FI0500176 Kyyvesi (SCI)

Korkein hallinto-oikeus on palauttanut asian (KHO 14.6.2000 t.1614) uudelleen käsiteltäväksi uuden lainmukaisen rajauksen tekemistä varten niiltä osin kuin Mikkelin kaupungin Ihastjärven kylässä sijaitsevaan tilaan Toivari, RN:o 5:13, Kangasniemen kunnan Luusniemen kylässä sijaitseviin tiloihin Tähtiniemi, RN:o 1:125, Männikkö, RN:o 1:124, Jussinmaa, RN:o 2:154 ja Etelätalo, RN:o 1:130 sekä Häkkinen kylässä sijaitsevaan tilaan Tähtiniemi, RN:o 10:51 kuuluvia manneralueita on sisällytetty luontodirektiivin mukaiseksi SCI-alueeksi ehdotettuun alueeseen FI0500017, Kyyvesi.

Valtioneuvosto on päättänyt rajata kyseiset alueet SCI-alueeksi ehdotetun rajauksen ulkopuolelle, koska ne eivät edusta alueen valinnan perusteina olevia luontodirektiivin luontotyyppejä tai lajien elinympäristöjä. Koska alue oli valtioneuvoston 20.8.1998 tekemässä päätöksessä samalla rajauksella ja tunnusnumerolla sekä SCI- että SPA-alue, ja koska aluetta FI0500017 Kyyvesi (SPA) koskeva rajausta säilyy lainvoimaisesti ratkaistuna entisellään, on supistettavalle SCI-alueelle annettu uusi tunnus, FI0500176 Kyyvesi (SCI). Tämän alueen pinta-ala on 7144 ha (aiemman FI0500017 Kyyvesi SCI/SPA-alueen pinta-ala oli 7212 ha).

FI0500035 Puruvesi (SCI)

Korkein hallinto-oikeus on kumonnut (KHO 14.6.2000 t.1475) valtioneuvoston 20.8.1998 tekemän päätöksen Punkaharjun kunnan Laukansaaren kylässä sijaitsevien tilojen Soikko, RN:o 4:50 ja Kiulu, RN:o 4:66 sekä Saunasaari, RN:o 4:5 osalta. Lisäksi korkein hallinto-oikeus on palauttanut asian uuden lainmukaisen rajauksen tekemistä varten Kerimäen kunnan Hälvän kylässä sijaitsevan tilan Timanttihiikka, RN:o 7:8 osalta.

Valtioneuvosto on päättänyt tarkistaa alueen rajausta siten, että kyseiseen Timanttihiikan tilaan sekä sen viereiseen tonttiin kuuluvat alueet rajataan alueen ulkopuolelle, koska ne eivät edusta alueen valintaperusteina olevia luontotyyppejä tai lajien elinympäristöjä. Tarkistuksen jälkeen alueen uusi pinta-ala on 31963 ha (aiemmin 31984 ha).

Pohjois-Karjalan ympäristökeskus

FI0700011 Kesonsuo, Palokangas - Selkäkangas - Syväysjoki (SCI/SPA)

Korkein hallinto-oikeus on palauttanut (KHO 4.7.2000 t.1677) valtioneuvoston 20.8.1998 tekemän päätöksen tätä aluetta koskevilta osin uudelleen käsiteltäväksi.

Valtioneuvosto on päättänyt tarkistaa alueen rajausta niiltä osin kuin alueilla ei ole merkitystä kohteen valinnan perusteena olevien luontotyyppien tai lajien elinympäristöjen säilyttämisen kannalta. Valtioneuvosto päättää aluetta koskevasta tietolomakkeesta lähemmin ilmenevillä perusteilla ehdottaa aluetta luontodirektiivin (92/43/ETY) mukaiseksi yhteisön tärkeänä pitämäksi SCI-alueeksi ja ilmoittaa sen lintudirektiivin (79/409/ETY) mukaiseksi erityissuojelu-alueeksi eli SPA-alueeksi. Valtioneuvoston päätös ei vaikuta alueella harjoitettavaan metsästykseen ja rakennusten käyttöön. Alueen toteuttamiskeinot ovat luonnonsuojelulaki, maanainelaki, maankäyttö- ja rakennuslaki, vesilaki ja ympäristönsuojelulaki. Tarkistusten jälkeen alueen uusi pinta-ala on 8765 ha (aiemmin 8780 ha).

FI0700017 Munakukkula - Niinivaara (SCI)

Korkein hallinto-oikeus on palauttanut (KHO 14.6.2000 t.1480) asian uudelleen käsiteltäväksi uuden, lainmukaisen rajauksen tekemistä varten Liperin kunnan Vaivion kylässä sijaitsevien tilojen Harjukolmio, RN:o 49:71, Silvola, RN:o 16:24 sekä Salmela, RN:o 11:23 osalta.

Valtioneuvosto on päättänyt tarkistaa alueen rajausta siten, että alueen rajausta noudattaa uudelleen käsiteltävinä olevien tilojen osalta luontotyyppin *harjumuodostumien metsäiset luontotyyppit* (9060) luontaisia rajoja. Tarkistuksen jälkeen alueen uusi pinta-ala on 181 ha (aiemmin 204 ha).

Länsi-Suomen ympäristökeskus

FI0800003 Kauhaneva - Pohjankangas (SCI)

Korkein hallinto-oikeus on palauttanut asian (KHO 16.6.2000 t.1653 ja 25.9.2000 t.2380) uudelleen käsiteltäväksi siltä osin kuin eräiden valittajien omistamia tiloja on otettu mukaan SCI-alueeseen FI0800002 Kauhaneva - Pohjankangas ainakin osin luontotyyppin *harjumuodostumien metsäiset luontotyypit (9060)* perusteella varaamatta heille tältä osin tilaisuutta tulla kuuluksi. Asia koskee seuraavia tiloja: **Karvia**, *Kirkonkylä*, Etelä, RN:o 17:28, Karhumaa, RN:o 5:86, Keski-Mattila, RN:o 6:29, Hietamaa, RN:o 2:62, Mäntyvaara, RN:o 16:0, Hietaniemi, RN:o 4:14, Murskaamo, RN:o 17:24, Santaharju, RN:o 17:7, Honkasalo, RN:o 4:13 ja Pata-ma, RN:o 5:34, *Sarvelan kylä*, Holma, RN:o 2:71, *Ämmälän kylä*, Hannukainen, RN:o 13:0, Ojanperä, RN:o 4:29, Ketola, RN:o 4:5 ja Ylitalo, RN:o 5:78, *Kantin kylä*, Karhusaari, RN:o 14:20, Partala, RN:o 13:21, Uusiluoma, RN:o 13:10, Jokirinta, RN:o 13:15, Partaluoma, RN:o 13:16 ja Ylikarhula, RN:o 14:12 sekä **Kauhajoki**, *Hyypä*, Leppävaara, RN:o 32:0.

Valtioneuvosto on päättänyt tarkistaa alueen rajausta niiltä alueen kartasta lähemmin ilmeneviltä osin, jotka eivät edusta SCI-alueen valintaperusteena olevien luontotyyppien tai lajien elinympäristöjä. Aluetta koskevaan tietolomakkeeseen lisätään luontotyyppi *harjumuodostumien metsäiset luontotyypit (9060)* sekä *Fennoskandian lähteet ja lähdesuot (7160)*. Koska alue oli valtioneuvoston 20.8.1998 tekemässä päätöksessä samalla rajauksella ja tunnusnumerialla sekä SCI- että SPA-alue, ja koska aluetta FI0800002 Kauhaneva - Pohjankangas (SPA) koskeva rajausta säilyy lainvoimaisesti ratkaistuna entisellään, on supistettavalle SCI-alueelle annettu uusi tunnus, FI0800003 Kauhaneva - Pohjankangas (SCI). Tämän alueen pinta-ala on 6849 ha (aiemman FI0800002 Kauhaneva - Pohjankangas SCI/SPA-alueen pinta-ala oli 6865 ha).

FI0800026 Hanhikeidas (SCI/SPA)

Korkein hallinto-oikeus on palauttanut (KHO 14.6.2000 t.1202) valtioneuvoston 20.8.1998 tekemän päätöksen uudelleen käsiteltäväksi siltä osin, kuin tämä alue on ilmoitettu Euroopan yhteisön komissiolle SPA-alueena.

Valtioneuvosto on päättänyt ilmoittaa alueen Euroopan yhteisön komissiolle lintudirektiivin (79/409/ETY) mukaisena erityissuojelualueena eli SPA-alueena samalla rajauksella kuin valtioneuvoston 20.8.1998 tekemässä päätöksessä. Aluetta koskevaa tietolomaketta täydennetään lintudirektiivin mukaisia suojeluperusteita koskevilla tiedoilla.

FI0800065 Sappionjärvet (SCI)

Korkein hallinto-oikeus on palauttanut (KHO 14.6.2000 t.1040) asian uudelleen käsiteltäväksi uuden, lainmukaisen rajauksen tekemistä varten Ähtärin kunnan Ouluveden kylässä sijaitsevan tilan Väärälahti, RN:o 8:5 osalta.

Valtioneuvosto on päättänyt tarkistaa alueen rajausta siten, että siihen sisältyneet kyseisen tilan peltoalueet rajataan alueen ulkopuolelle (0,3 ha). Tarkistuksen jälkeen alueen uusi pinta-ala on 307 ha (aiemmin 307 ha).

FI1000015 Räytingin lehdot (SCI)

Korkein hallinto-oikeus on palauttanut (KHO 14.6.2000 t.1543) asian uudelleen käsiteltäväksi siltä osin kuin kohteeseen on sisällytetty Vetelin kunnan Isokylän kylässä sijaitseviin Ketola-nimisiin tiloihin, RN:ot 2:48 ja 2:149 kuuluvia alueita.

Valtioneuvosto on päättänyt säilyttää alueen rajauksen samana kuin 20.8.1998 tehdyssä päätöksessä. Selvitysten perusteella on todettu, että Ketolan tilan alueista kyseiseen Natura 2000 -alueeseen sisältyy vain sellaisia osia, jotka ovat alueen valintaperusteina olevien luontotyyppien kannalta merkittäviä.

FI0800136 Kokkolan saaristo (SCI)

Korkein hallinto-oikeus on palauttanut asian (KHO 14.6.2000 t.1450) uudelleen käsiteltäväksi uuden, lainmukaisen rajauksen tekemistä varten siltä osin kuin merialueita on sisällytetty luontodirektiivin mukaiseksi SCI-alueeksi ehdotettuun alueeseen FI1000033 Kokkolan saaristo.

Valtioneuvosto on päättänyt tarkistaa alueen rajausta osin supistamalla ja osin laajentamalla siten, että alueen rajausta noudattaa alueen luontotyyppien luontaisia rajoja. Koska alue oli valtioneuvoston 20.8.1998 tekemässä päätöksessä samalla rajauksella ja tunnusnumerolla sekä SCI- että SPA-alue, ja koska aluetta FI1000033 Kokkolan saaristo (SPA) koskeva rajausta säilyy lainvoimaisesti ratkaistuna entisellään, on supistettavalle SCI-alueelle on annettu uusi tunnus, FI0800136 Kokkolan saaristo (SCI). Tämän alueen pinta-ala on 12645 ha (aiemman FI1000033 Kokkolan saaristo SCI/SPA-alueen pinta-ala oli 14699 ha).

FI1000057 Lestijoki (SCI)

Korkein hallinto-oikeus on palauttanut asian (KHO 14.6.2000 t.1377) uudelleen käsiteltäväksi siltä osin kuin kohteeseen on sisällytetty samaa aluetta kuin kohteeseen FI1001005 Lestijoen yläjuoksu ja Paukaneva.

Valtioneuvosto on päättänyt tarkistaa alueen rajausta siten, että Lestijoen jokiuoma poistetaan kohteen rajauksesta siltä osin kuin se on päällekkäinen kohteen FI1001005 Lestijoen yläjuoksu ja Paukaneva kanssa. Tarkistuksen jälkeen alueen uusi pinta-ala on 370 ha (aiemmin 400 ha).

FI1001005 Lestijoen yläjuoksu ja Paukaneva (SCI)

Korkein hallinto-oikeus on palauttanut asian (KHO 14.6.2000 t.1380) uudelleen käsiteltäväksi siltä osin kuin kohteeseen on sisällytetty samaa aluetta kuin kohteeseen FI1000057 Lestijoki.

Valtioneuvosto on päättänyt säilyttää alueen rajauksen samana kuin 20.8.1998 tehdyssä päätöksessä. Alueiden päällekkäisyys poistuu alueeseen FI1000057 Lestijoki tehtävällä tarkistuksella.

Keski-Suomen ympäristökeskus

FI0900008 Sallistensuo (SCI)

Korkein hallinto-oikeus on palauttanut (KHO 14.6.2000 t.1114) asian uudelleen käsiteltäväksi uuden, lainmukaisen rajauksen tekemistä varten Petäjäveden kunnassa sijaitsevan tilan Kytörinne, RN:o 12:49 osalta.

Valtioneuvosto on päättänyt tarkistaa alueen rajausta siten, että alueen rajausta noudattaa alueen valinnan perusteena olevien luontotyyppien luontaisia rajoja. Aluetta koskevaan tietolomakkeeseen lisätään luontotyyppi *puustoiset suot* (91D0). Tarkistuksen jälkeen alueen uusi pinta-ala on 69 ha (aiemmin 73 ha).

FI0900050 Raiskin metsät (SCI/SPA)

Korkein hallinto-oikeus on palauttanut (KHO 14.6.2000 t.1041) asian uudelleen käsiteltäväksi uuden, lainmukaisen rajauksen tekemistä varten Keuruun kunnan Pihlajaveden kylässä sijaitsevan tilan Raiskinmäki, RN:o 10:20 osalta.

Valtioneuvosto on päättänyt tarkistaa alueen rajausta siten, että alueen tilaan kuuluva peltoalue (0,2 ha) rajataan Natura 2000 -alueen ulkopuolelle. Tarkistuksen jälkeen alueen uusi pinta-ala on 112 ha (aiemmin 112 ha).

Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus

FI1102608 Rokua (SCI)

Korkein hallinto-oikeus (KHO 14.6.2000 t.1005) on palauttanut asian uudelleen käsiteltäväksi siltä osin kuin seuraavien Vaalan kunnassa sijaitsevien tilojen alueita on otettu mukaan SCI-alueeseen: Karjusuo, RN:o 4:50, Vältalo, RN:o 62, Verkkoniemi, RN:o 4:56 (rantapalsta), Verkkoniemi II, RN:o 4:80, Tervahauta, RN:o 4:57, Hautapelto, RN:o 4:81 ja Pesämaa, RN:o 4:68.

Valtioneuvosto on päättänyt tarkistaa alueen rajausta kartasta lähemmin ilmenevällä tavalla siten, että kyseisten tilojen alueita rajataan alueen ulkopuolelle siltä osin kuin niillä ei ole merkitystä Natura 2000 -alueen valintaperusteina olevien luontotyyppien tai lajien elinympäristöjen kanssa. Tarkistuksen jälkeen alueen uusi pinta-ala on 4231 ha (aiemmin 4244 ha).

Lapin ympäristökeskus

FI1300211 Ivalojokisuisto (SCI/SPA)

Korkein hallinto-oikeus on palauttanut (KHO 14.6.2000 t.1635) valtioneuvoston 20.8.1998 tekemän päätöksen tätä aluetta koskevilta osin uudelleen käsiteltäväksi.

Valtioneuvosto on päättänyt tarkistaa alueen tietolomakkeella esitettäviä suojeluperusteita koskevia tietoja sekä alueen rajausta osin laajentamalla ja osin supistamalla siten, että se noudattaa alueen valintaperusteina olevien luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen luontaisia rajoja. Valtioneuvosto on päättänyt ehdottaa näin tarkistettua aluetta luontodirektiivin (92/43/ETY) mukaiseksi yhteisön tärkeänä pitämäksi SCI-alueeksi ja ilmoittaa alueen lintudirektiivin (79/409/ETY) mukaiseksi erityissuojelualueeksi, eli SPA-alueeksi. Alueen toteuttamiskeinoina ovat luonnonsuojelulaki, maankäyttö- ja rakennuslaki, vesialueilla vesilaki ja ympäristönsuojelulaki. Tarkistuksen jälkeen alueen uusi pinta-ala on 1124 ha (aiemmin 1149 ha).

FI1301713 Luosto (SCI)

Korkein hallinto-oikeus on palauttanut (KHO 14.6.2000 t.1642) asian Pelkosenniemen kunnassa sijaitsevan Lampivaaran kaivospiirin ja sen tieyhteyksien osalta uudelleen käsiteltäväksi.

Valtioneuvosto on päättänyt tarkistaa alueen rajausta siten, että luonnontilaltaan muuttunut kaivospiirialue rajataan Natura 2000 -alueen ulkopuolelle, koska se ei edusta alueen valinnan perusteena olevia luontotyyppisiä tai lajien elinympäristöjä. Tarkistuksen jälkeen alueen uusi pinta-ala on 8090 ha (aiemmin 8118 ha).

FI1301811 Suuripään alue (SCI/SPA)

Korkein hallinto-oikeus on (KHO 14.6.2000 t.1385) palauttanut asian uudelleen käsiteltäväksi lainmukaisen rajauksen tekemistä varten Keminmaan kunnan Alapaakkolan kylässä sijaitsevan tilan Sormula, RN:o 42:35 ns. Saksanmaan palstan ja Tervolan kunnan Ylipaakkolan kylässä sijaitsevan tilan Multamaa, RN:o 6:37 osalta. Lisäksi korkein hallinto-oikeus on palauttanut asian uudelleen käsiteltäväksi myös siltä osin kuin kohteen laajempi, Suuripään osa-alue on päätetty ilmoittaa SPA-alueena.

Valtioneuvosto on päättänyt tarkistaa alueen rajausta siten, että sen rajausta noudattaa alueen valinnan perusteena olevien luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen luontaisia rajoja. Lisäksi aluetta koskevaan tietolomakkeeseen on lisätty tiedot alueen lintudirektiivin mukaisista suojeluperusteista. Tarkistuksen jälkeen alueen uusi pinta-ala on 4278 ha (aiemmin 4285 ha).

Alueet ja niiden rajat käyvät tarkemmin ilmi tämän päätöksen asiakirja-aineistoon sisältyvästä kartta-aineistosta.

Alueista, jotka toteutetaan noudattamalla eri toteuttamiskeinoja kunkin alueen eri osissa, on toteuttamiskeinojen alueellista jakautumista selkeyttävät kartat asiakirja-aineistossa.

Tarkemmat selvitykset alueiden luonnonarvoista on koottu Suomen ympäristökeskuksessa olevaan tietokantaan, joka on osa päätöksen asiakirja-aineistoa. Asiakirja-aineistoon sisältyvät lisäksi kuulemisen yhteydessä tehdyt muistutukset sekä alueellisten ympäristökeskusten muistutuksista laatimat vastineet.

11. Jatkovalmistelutoimet

Valtioneuvoston päätös Natura 2000 -alueiden täydennyksistä ja muista muutoksista toimitetaan Euroopan yhteisön komissiolle ulkoasiainministeriön toimesta. Tiedot toimitetaan komission 18.12.1996 tekemällä päätöksellä vahvistetuilla ilmoituslomakkeilla. Lomakkeella ei ilmoiteta nähtävillä olleesta tietolomakkeesta poikkeavia, maanomistajan oikeudellista asemaa muuttavia tietoja, ellei maanomistajaa ole kuultu muutoksista. Täytäntöönpanovaikutus perustuu vain tähän päätökseen ja sen liitteisiin. Samassa yhteydessä komissiolle toimitetaan luontodirektiivin 8 artiklassa tarkoitetun arvion tarkistus Euroopan yhteisön yhteisörahoituksesta, joka on tarpeellinen, jotta Suomi voi täyttää luontodirektiivin 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut velvoitteet.

Valtioneuvoston päätös tulee lainvoimaiseksi valitusajan päätyttyä niiden alueiden osalta, joista ei ole valitettu korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Jos alueesta on tehty valitus korkeimpaan

hallinto-oikeuteen, päätös tulee lainvoimaiseksi, kun korkein hallinto-oikeus on ratkaissut asian. Sen vuoksi Suomen hallitus varaa mahdollisuuden muuttaa komissiolle toimitettua Suomen ehdotusta korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen edellyttämällä tavalla oikeuden ratkaistua valitukset. Suomen ehdotus ei tässä vaiheessa suhteessa Euroopan yhteisöön koske valituksenalaisia alueita. Komissiolle toimitetaan erikseen tiedot siitä, mistä Suomen ehdottamista ja ilmoittamista alueista on valitus vireillä korkeimmassa hallinto-oikeudessa sekä myöhemmin tiedot korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisusta aiheutuvista muutoksista.

Lintudirektiivin mukaisten SPA -alueiden laajennusten osalta tämä tarkoittaa sitä, että komissiolle toimitettavassa SPA -alueiden luettelossa samalla ilmoitetaan ne alueet, joita koskeva valitus on vireillä korkeimmassa hallinto-oikeudessa ja jotka sen vuoksi voidaan rekisteröidä Natura 2000 -verkostoon SPA-alueiksi vasta kun valitusasiat on ratkaistu rekisteröinnin mahdollistavalla tavalla korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Luontodirektiivin mukaisten SCI -alueiden osalta Suomi varmistaa yhteisön tärkeinä pitämien alueiden luettelon jatkovalmistelussa, että päätökset Suomen Natura 2000 -verkostoalueista tehdään komissiossa tai neuvostossa vasta, kun korkein hallinto-oikeus on käsitellyt ja ratkaissut valitusasiat.

Mikäli tietty alue sen johdosta, että komissio ei hyväksy aluetta Natura 2000 -verkostoon, poistetaan tämän päätöksen mukaisesta ehdotuksesta ja kyseisen alueen omistajalle on tästä aiheutunut merkityksellistä haittaa, on valtio velvollinen korvaamaan haitan (LsL 55 §:n 2 ja 3 mom. 67 §:n 2 mom.).

Komissio arvioi säännöllisesti, miten Natura 2000 -verkosto edistää luontodirektiivin tavoitteiden toteutumista. Arvioinnissa komissiota avustaa jäsenmaiden edustajista koottu habitaattikomitea. Erityisten suojelutoimien alue voidaan tällöin poistaa verkostosta, jos luontotyyppiin ja lajin seurannasta saadut tiedot osoittavat, että alueen tila on muuttunut luonnon kehityksen myötä ja sen johdosta suojelutarve on vähentynyt.

Eräissä Natura 2000 -verkoston valmisteluvaiheen kuulemiseen liittyvissä maanomistajien muistutuksissa on todettu, ettei ole yksityiskohtaisesti selvitetty, mitä Natura vaikuttaa maanomistajan tilan käyttöön. Annetuissa vastineissa on pyritty vastaamaan näihin kysymyksiin. Edellä tässä päätöksessä on myös selostettu, mitä vaikutuksia Natura 2000 -verkostolla ja suojelun toteuttamisella yleisesti tarkasteltuna on tiettyihin maankäyttömuotoihin. Jotta yksittäiset maanomistajat voisivat niin halutessaan jatkossakin saada tietoja alueidensa käyttömahdollisuuksista, alueelliset ympäristökeskukset huolehtivat siitä, että maanomistajille, jotka ovat muistutuksessaan pyytäneet lisätietoja Naturan toteuttamisesta, selvitetään henkilökohtaisen yhteydenoton kautta tai pyynnöstä kirjallisesti, mitä rajoituksia Naturasta heidän tilansa käytölle aiheutuu ja mitkä ovat mahdolliset toteuttamistavat. Tarvittavia tietoja annetaan pyydetäessä muutoinkin.

12. Päätöksen voimaantulo

Tiedot Natura 2000 -verkostoa koskevan kansallisen ehdotuksen täydentämisestä ja mahdollisista valituksenalaisista alueista on tarpeen toimittaa komissiolle viipymättä. Päätöksen lainvoimaiseksi tulo saattaa kuitenkin lykkäytyä valitusten johdosta. Natura 2000 -alueiden luonnon tilan säilymisen turvaaminen sekä asian kotimaisen käsittelyn että komission hyväksymismenettelyn aikana on välttämätöntä. Päätöksen täytäntöönpanoa ei siten voida yleisen edun vuoksi lykätä.

Valtioneuvosto on edellä mainitun johdosta hallintolainkäyttölain 31 §:n 2 momentin nojalla päättänyt, että tätä päätöstä on noudatettava mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta. Tämä merkitsee sitä, että valtioneuvoston päätökseen sisältyvällä Natura 2000 -alueella ei saa ryhtyä luonnonsuojelulain 65 ja 66 §:ien vastaisiin sellaisiin toimiin, jotka voivat vaarantaa niiden luonnonarvojen, joiden vuoksi alueet on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon, säilymisen. Toisaalta päätöksen määrääminen noudatettavaksi ei anna oikeutta ryhtyä sellaisiin maanomistajan tahdon vastaisiin luonnonsuojelulain mukaisiin toteuttamistoimiin, jotka perustuvat yksinomaan nyt tehtyyn Natura 2000 -verkoston täydentämisestä koskevaan päätökseen.

13. Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on tämän päätöksen liitteenä.

Ympäristöministeri *Jan-Erik Enestam*

Hallitussihteeri Heikki Korpelainen

LIITE 1

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Tähän päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta kirjallisella valituksella. Valituskirjelmä osoitetaan valitusviranomaiselle ja se on toimitettava valitusajassa korkeimman hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Tiedoksisaantipäivä on seitsemäs päivä siitä päivästä, jolloin kuulutus tämän päätöksen nähtävillä pitämisestä on pantu asianomaisen kunnan ilmoitustaululle. Valitusaika alkaa tiedoksisaantipäivästä.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- päätös, johon haetaan muutosta, miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta, mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi ja millä perusteilla muutosta vaaditaan
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- valtioneuvoston istunnon pöytäkirjanote, johon sisältyy jäljennös valtioneuvoston päätöksestä
- selvitys valitusajan alkamisajankohdasta
- asiamiehen valtakirja
- muut asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Valtioneuvoston istunnon pöytäkirjanote on tilattavissa valtioneuvoston kansliasta, postiosoite PL 23, 00023 Valtioneuvosto. Puh. 09-16022043 ja 09-16022065.

Tämän päätöksen mukaisia Natura 2000 -alueita koskevat kartat ovat nähtävillä asianomaisissa kunnissa (kunnan alueella sijaitsevien kohteiden osalta), alueellisissa ympäristökeskuksissa (ympäristökeskuksen alueella olevien kohteiden osalta) sekä ympäristöministeriössä (koko

maan osalta). Sama koskee päätökseen liittyvää muistutusyhteenvetoa. Valtioneuvoston istunnon pöytäkirjanote siihen liittyvine päätösjäljennöksineen, alueita koskevat kartat sekä muistutusyhteenveto on toimitettu viran puolesta myös korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Valitukseen ei siten ole tarpeen liittää karttaa alueesta eikä liioin koostetta muistutuksista. Valituksessa on kuitenkin mahdollisimman tarkoin mainittava sen alueen tai niiden alueiden numerotunnukset ja nimet, joihin valitus kohdistuu. Mikäli valitus kohdistuu vain tiettyyn alueen osaan, on asia käsittelyn kannalta suotavaa, että tätä osoittava karttajäljennös liitetään valituksen ohkeen.

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja tai hänen valtuuttamansa asiamies. Sen voi omalla vastuulla lähettää myös postitse tai toimittaa lähetin välityksellä. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen aukioloajan päättymistä. Korkeimman hallinto-oikeuden kirjaamon aukioloaika on kello 8.00 - 16.15.

Valittajalta peritään korkeimmassa hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 200 euroa. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (701/1993) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Korkeimman hallinto-oikeuden
 postiosoite PL 180, 00131 Helsinki
 käyntiosoite Unioninkatu 16, 00130 Helsinki
 puhelinvaihde (09) 18531
 telekopio (09) 1853 382